

BRANDKÅRSUNGDOMARNAS

INTRODUKTIONSKURS

UTBILDARENS HANDBOK

Text	Suvi Almqvist
Uppdatering	Teemu Jumpponen
Svensk text	Anders Ehrnsten
Bilder	Hannu Leskinen
Redaktion	Räddningsbranchens Centralorganisation i Finland

ISBN 000-00-000-000-0

RÄDDNINGSBRANCHENS CENTRALORGANISATION I FINLAND
HELSINGFORS 2012

Upplaga 4, 2013

Partiellt kopieringsförbud

Kopiering av detta verk är i enlighet med Upphovsrättslagen (404/61) förbjuden, med undantag för vad avtalat mellan Finska staten och Kopiosto r.y. om delvis kopiering för undervisningsändamål.

INLEDNING

Målet för brandkårsungdomsarbetet är att uppfostra ungdomarna till personer som tar sina medmänniskor i beaktande och som känner sitt ansvar inom samhället. Vi utbildar ungdomar för att kunna ge dem förutsättningar att förhindra, att olyckor uppstår och så, att de kan handla självständigt och säkert i nödsituationer. Brandkårsungdomsarbetets mål är, att stöda ungdomarnas utveckling så, att de lär sig lita på sig själv och att de växer upp till ansvarskännande medborgare som kan samarbeta.

*Inom brandkårsungdomsarbetet är det viktigt att till alla deltagande ungdomar från allra första början lära ut de rätta och trygga handlingssätten och grunderna. **Introduktionskursen** är en kurs som skiljer från de övriga kurserna inom utbildningssystemet för brandkårsungdomar. Kursen är utarbetad för ungdomar i en ålder av 13 till 14 år som just har inlett sin bana inom brandkårsverksamheten. När eleven har gått igenom kursen kan han som följande kurs delta i nivåkurs 3. Kursen kan med fördel förverkligas i lägerförhållanden av ditt räddningsförbund. Man kan också gärna använda materialet som hjälp för veckoövningarna inom den egna brandkåren. Kursen introducerar ungdomarna i brandkårens verksamhet med hjälp av olika övningar och mångsidiga uppgifter.*

Räddningsbranchens Centralorganisation i Finland r.f.

Simo Tarvainen

Verkställande direktör

ANVÄNDANDET AV KURSPAKETET

Vid ett utbildningstillfälle möts tre faktorer: eleven, utbildaren och ämnet som skall läras ut. Utbildarens roll är att sammanföra eleven och ämnet som skall läras ut under de mest förmånliga förhållanden. Detta ställer stora krav på utbildaren. En utbildare som behärskar sitt ämne är förtroendeingivande och säker, vilket tillsammans med rätt valda utbildningsmetoder skapar goda förutsättningar för en effektiv inläring.

Kurspaketens innehåll baserar sig på de tidigare kurspaketen samt publikationer som SPEK har utarbetat samt på erfarenheter och material som tidigare utbildare ansett vara bra att använda. Utbildarens material innehåller en del av de behövliga bakgrundsfakta men en viss självstudie kan vara bra att utföra. Kursledarens uppgift är att koncentrera sig på vissa viktiga grundkunskaper med hjälp av föreläsningar och övningar. Dessutom bör kursledaren beakta deltagarnas ålder och bakgrund samt tidigare erfarenhet vid uppgörande av kursprogrammet och fastställandet av svårighetsgraden för kursen. Passande gruppstorlek är 10 – 20 ungdomar.

ÖVNINGAR

Tiden för övningarna bör utnyttjas effektivt. Reservera nödvändigt material på förhand och förbered övningsplatsen så, att övningarna kan påbörjas genast på utsatt tid. Se till på förhand, att eleverna har den personliga utrustningen som behövs för övningen.

Dela vid behov in kursen i mindre grupper genast i början av övningen. Att kunna jobba i grupp är en viktig del av brandkårsungdomarnas utbildning. Varje grupp skall ha en egen hjälputbildare som är ansvarig för gruppens säkerhet under övningen.

UTBILDNINGSPLATSERNA

Teorilektionerna bör i mån av möjlighet ordnas i ändamålsenliga "klassrum" eller utbildningstält med behövlig utrustning som tavla, projektorer osv. Vid val av övningsplatser bör man se till, att man utför uppgifterna i så naturliga men säkra förhållanden som möjligt.

INTRODUKTIONSKURS

KUR SINNEHÅLL OCH LEKTIONS FÖRDELNING

OBLIGATORISKA ÄMNEN

LT 1	Öppnade av kursen
ÖT 2	Nödanmälan + Vad är FHJ?
ÖT 3	Tryckförband
ÖT 4-5	Att möta en patient / Sidoläge
LT 6	Frakturer
LT 7	Brännskador
LT 8	Signal för allmän fara, hemförrådet, brandvarnaren
LT 9	Förutsättningarna för förbränning, att rädda sig
ÖT 10-11	Förstahandssläckning
ÖT 12-14	Brandlinan, lyft, knopar
LT 15	Brandkårsungdomsarbetet
ÖT 16-17	Hantering av slang, klarering av arbetsledning
ÖT 18-19	Armaturredskap, tilläggs vattenklareringar
ÖT 20-22	Slutövning
LT 23	Avslutande av kursen

INTRODUKTIONSKURS

KUR SINNEHÅLL OCH LEKTIONS FÖRDELNING

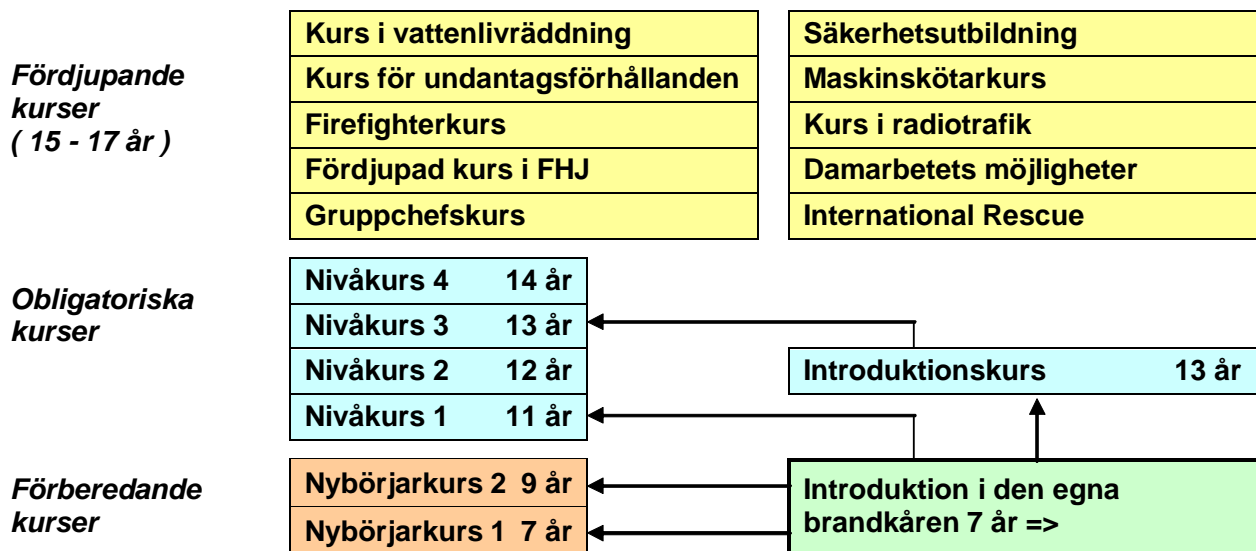
VALBARA ÄMNEN

LT Vb 1	Omgivningens risker (skolan)
ÖT Vb 2-3	Vattensäkerhet
LT Vb 3	Lägerliv
ÖT Vb 4-6	Knopar
ÖT Vb 7	Strålrör
ÖT Vb 8	Frakturer
LT Vb 9	Förutsättningarna för förbränning, att rädda sig
LT Vb 10	Klädsel och brandkårmärken
LT Vb 11	Uppgörandet av regler för kursen
LT Vb 12	Trafikuppfostran
LT Vb 13	Enhetsnumrering
ÖT Vb 14	Ögonskador
LT Vb 15	Elsäkerhet
ÖT Vb 16	Armaturredskap

PLANERING AV NIVÅKURS

KURSSYSTEMET

Varje kurs består av 28-32 lektioner eller övningar. En lektion eller övningstimme är 30 minuter lång. Kurserna innehåller 22 obligatoriska ämnen samt dessutom en hel del tillvalsämnen ur vilka används 6-10 ämnen. På detta sätt kan utbildaren variera kursinnehållet beroende på hur gruppen ser ut eller beroende på kursplatsen och den till buds stående utrustningen.

NIVÅMÄRKEN

Kurssystemet innehåller inga kursprov utan de som är villiga får avlägga en "examen" med därtill hörande nivåprov. Examina avläggs som en slutövning. Nivåprovet innehåller både ett skriftligt och ett praktiskt prov. Nivåprovet kan göras sista dagen på lägret eller i lokalförbundens regi under hösten/vintern.

NIVÅKURS I
NIVÅKURS II
NIVÅKURS III
NIVÅKURS IV

slangmästare
 redskapsmästare
 strålmästare
 sprutmästare

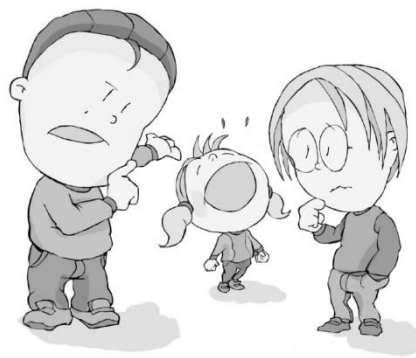
INTRODUKTIONSKURS

ALLMÄNT OM LEKTIONER

LEKTIONENS LÄNGD	30 min
PLATS	Lektionssalen och övningsområdena
REKVISITA	Berättelser, flaptavla eller vanlig tavla, overhead apparat, elevernas arbetsböcker, övrigt material och redskap.
FÖRBEREDELSE	Förbered lektionerna väl. Anländ i tid till platsen och kontrollera, att alla grejer fungerar.
INLEDNING OCH AVSLUTNING	<p>Inled lektionen med att hälsa och berätta kort om lektionens innehåll. Avsluta lektionen med att berätta var och när kursen samlas nästa gång och vad som då står på programmet.</p> <p><i>Lektionerna kan med fördel inledas och avslutas på samma sätt; att sitta i en ring, stå på ett led, genom att ropa kursens slagord osv. Om det under dagens lopp ordnas flere lektioner i följd, kan man börja och avsluta dagen på tidigare nämnt sätt.</i></p>
GRUPPINDELNING	Grupperna skall fördelas på olika sätt varje gång; indelning till två, indelning till fyra, barnen väljer själv, utbildaren väljer, man utser "kungar" som väljer, osv.
INDIVIDUALISM	<p>Kom ihåg, att alla barn och grupper fungerar olika. Ta i beaktande hurdan grupp du undervisar. Med en grupp hinner du kanske med fem övningar medan följande grupp kanske hinner med bara två övningar på samma tid. Även utbildarna är olika.</p> <p><i>Det är roligt att ställa ut saker och teckningar som barnen gjort. Självförtroendet växer då man får förevisa sitt eget arbete för någon annan.</i></p>
LÄROMETODER	<p>Varje lektion borde innehålla samarbete, grupparbete eller arbete parvis. Försök inte lära ut för mycket på en gång, utan välj några övningar som ni kan göra grundligt.</p> <p><i>Timplanen i detta utbildningspaket är inte huggen i sten. Plocka istället ut övningar som är passande för just din grupp.</i></p>

Lektioner LT och övningar ÖT är inte skilda åt på sidorna som berättar om innehållet. Varje lektion borde innehålla även övningar.

EGNA ANTECKNINGAR

I DITT SÄLLSKAP UNDER KURSEN

”Vi är barnen i familjen af Löfgren, dvs. Ullis af Löfgren och Freddy af Löfgren. Jag heter Ullis och är åtta år och min bror Freddy är elva. Freddy är ibland helt kul men vanligtvis retar han mig och mina kompisar. Freddy är urstark; han orkar lyfta upp vårt köksbord. Till familjen hör även en hund vars namn är Ludde. Ludde älskar korv och vackra flickhundar. Vi kommer att följas åt under hela denna kurs för brandkårsungdomar. Ha en trevlig och säker kursvecka!”

”Vi är barnen i familjen Lindroos och vi heter Lisbeth och Leif. Jag heter Leif men kallas Lefa och jag är 13 år. Min storasyster heter Lisbeth och hon är redan 16 år. Jag är en klok pojke för jag fick full tia i mattaprovet i skolan. Syrran har en mopo. Den är röd. Jag tycker inte att hon kan köra den ordentligt. Jag skulle i alla fall köra mycket bättre. Vi har en katt också, den heter Lulu. Lulu gillar att jaga möss och sen gömmer den dem på de mest underliga ställen. I förra veckan gömde den ett möss i morsans hatt. Även vi kommer att vara med under denna kurs, så ha en trevlig kursvecka för vår del också!”

LT 1

ÖPPNANDET AV KURSEN

MÅL	Eleven förstår kursens målsättning och känner till spelreglerna för kursen.
INNEHÅLL	Kursens målsättning, spelregler och allmänna arrangemang. Man bekantar sig med kurssystemet och kursmärkena.
LEKTIONENS LÄNGD	30 min
PLATS	Lektionssalen / utbildningstältet
REKVISITA	Papper och penna
BESKRIVNING AV LEKTIONEN	<ol style="list-style-type: none">1. Förbered lektionssalen i tid. Se till att eleverna hittar till platsen.2. Hälsa eleverna välkomna. Alla presenterar sig själv. Kursledaren och utbildarna presenterar sig själv och berättar allmänt om kursen och om allmänna regler för lägret. Samla in kursböckerna. <i>Man kan påminna om att denna kurs är en specialkurs.</i> <i>Eleverna delas in i 4-5 manlag. Varje lag får ett antal papperslappar med en bokstav på varje lapp (t.ex. R, Ä, D, D, N, I, N, G). Vid en startsignal skall grupperna så snabbt som möjligt få fram rätt ord; snabbaste lag vinner.</i>3. Kursledaren går igenom kursens innehåll och tidtabell. Lysna samtidigt på elevernas idéer och önskemål.4. Hjälpbildarna presenterar sig själva. Dela vid behov in kursen i färdiga grupper, utse gruppleddare samt gå igenom vilka ansvarsområden som gruppen har. Dela ut arbetsböckerna.5. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

Varje grupp kan fundera ut spelregler för denna kurs. Resultatet skrivs ned på stora papper varefter varje grupp presenterar sina regler.

STORDIA

KURSENS MÅL

När du har gått kursen kan du:

- göra en nödanmälan
- göra ett tryckförband
- kan du vända en medvetslös patient i sidoläge
- fungera rätt vid den allmänna farosignalen
- släcka en liten eldsvåda
- stöda olika frakturer
- ge första hjälp vid brännskador
- hantera brandlinan
- hantera brandslangar
- fungera rätt vid en eldsvåda
- göra en klarering av arbetsledning
- känna igen olika förstahandssläckare
- känna igen i olika förutsättningarna för förbränning
- olika sätt för brandkårens vattenförsörjning

LT 2

NÖDANMÄLAN + VAD ÄR FÖRSTA HJÄLP

<p>MÅL</p>	<p>Eleverna känner till nödnumret, vet när man ringer nödnumret samt vet vad man säger samt inser betydelsen av första hjälpen i hjälpkedjan, förstår att man är skyldig att ge första hjälp, kan och vill hjälpa</p>
<p>INNEHÅLL</p>	<p>Att göra en nödanmälan, vad är kedjan av första hjälp, vad betyder skyldighet att hjälpa.</p>
<p>LEKTIONENS LÄNGD</p>	<p>30 min.</p>
<p>PLATS</p>	<p>Lektionssalen</p>
<p>REKVISITA</p>	<p>Tavla, penna och papper</p>
<p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> <p>Ring nödsamtalet själv om du har möjlighet till det.</p> <p>Berätta lugnt vad som har hänt.</p> <p>Uppge adressen så noggrant som möjligt och kom ihåg i vilken kommun du är.</p> <p>Svara på alla frågor som larmjournen ställer dig.</p> <p>Handla enligt de direktiv du får från nödcentralen.</p> <p>Avsluta samtalet först när du får lov till det av larmjournen.</p> <p>Var lugn.</p> <p>Man kan också se videon 112 om man har tillgång till en videbandspelare. Längd ca 10 min.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gå igenom olika tillfällen då man kan ringa till nödnumret. Skriv upp på tavlan de situationer som eleverna kommer på (trafikolyckor, sjukdomsfall, bränder, osv.). 2. Med hjälp av stordian går utbildaren igenom hur man gör ett nödsamtal och vad man skall göra när man ringer till nödcentralen. 3. Utbildaren skriver upp ungdomarnas tankar om första hjälp i en tankebulle. 4. Utbildaren berättar/visar vad hjälpkedjan är; rädda, första hjälp, nödanmälan, förstavård, fortsatt vård. Påpeka, att var och en är skyldig att hjälpa en människa i nöd. 5. Bilda par. Den ena är nödcentralskötaren och den andra en mopedist som kommer till en olyckssituation där två bilar krockat med varandra. Mopedisten gör en nödanmälan om situationen. Anvisningarna för nödsamtal finns synliga på tavlan. 6. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

STORDIA

NÖDNUMRET 112

- 1. Ring nödsamtalet själv om du har möjlighet till det.**
- 2. Berätta lugnt vad som har hänt.**
- 3. Uppge adressen så noggrant som möjligt och kom ihåg i vilken kommun du är.**
- 4. Svara på alla frågor som larmjouren ställer dig.**
- 5. Handla enligt de direktiv du får från nödcentralen.**
- 6. Avsluta samtalet först när du får lov till det av larmjouren.**
- 7. Var lugn.**

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

VAD ÄR FÖRSTA HJÄLP

Första hjälp är en situation där man hjälper någon, hit hör räddning, första hjälp, nödanmälan, första vård och fortsatt vård.

RÄDDNING FÖRSTA HJÄLP NÖDANMÄLAN FÖRSTA VÅRD FORTSATT VÅRD

Till första hjälpen hör:

- ***återupplivning och upprätthållande av viktiga livsfunktioner***
- ***förebyggande av tilläggsolyckor***
- ***att förebygga att patientens tillstånd inte försämras och att lindra smärta med enkla medel, t.ex. att spjåla en fraktur***
- ***att se till att den skadade kan transporteras***
- ***transport av den skadade till fortsatt vård***

Nödförstahjälp är omedelbar, livräddande första hjälp. Målet är att återuppliva och upprätthålla livsfunktionerna tills patienten kommer till vård. Tryck-inblåsningsåterupplivning är en del av nödförstahjälpen för en person som plötsligt blivit livlös men viktigare är att säkra andning och blodcirkulation samt att stilla blödningar, att placera den medvetslösa i sidoläge och att ta bort främmande föremål ur andningsvägarna.

Varje mänska är skyldig att hjälpa. Varje mänska har rätt att få hjälp.

STORDIA

VAD ÄR FÖRSTA HJÄLP

KEDJA AV HJÄLP

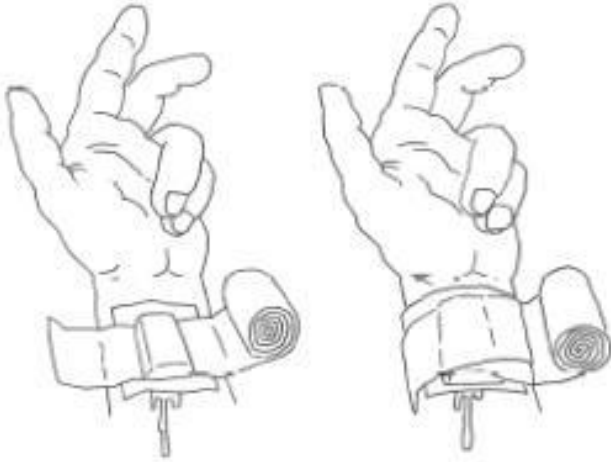

**VARJE MÄNNISKA ÄR
SKYLDIG ATT HJÄLPA**

**VARJE MÄNNISKA
HAR RÄTT ATT FÅ
HJÄLP I NÖD**

ÖT 3

TRYCKFÖRBAND

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> <p>Skeden:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rengör såret 2. Lägg en kompress på såret 3. Dra ett par varv gasbinda över kompressen 4. Sätt ett objekt som åstadkommer trycket, t.ex. en rulle gasbinda på kompressen i sårets riktning. 5. Rulla resten av gasbindan på plats och fäst slutändan så, att den inte öppnar sig 6. Kontrollera med patienten, att förbandet inte är för spänt. 	<p>Eleverna kan göra ett tryckförband och vet skillnaden mellan ett tryck- och snörförband.</p> <p>Övningar i att göra tryckförband</p> <p>30 min.</p> <p>Lektionssalen / utbildningstältet</p> <p>Förbandsmaterial</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utbildaren visar hur man gör ett tryckförband och när man använder det. 2. Utbildaren visar skedesvis hur man gör ett tryckförband. Se till att alla ser vad du gör och förklara hela tiden varför du gör på ett visst sätt. 3. Eleverna övar tryckförband på varandra skedesvis. 4. Eleverna övar parvis att göra ett tryckförband. Cirkulera bland eleverna och rätta till fel omedelbart. 5. Diskutera om första hjälp vid sår och blödningar. 6. Berätta var och när kursen samlas nästa gång. <div data-bbox="694 1444 1308 1904" style="text-align: center;"> </div>
--	---

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

Blödningar

En människa har ca 5 liter blod som cirkulerar i kroppen. Blodet har som uppgift att transportera syre till cellerna varifrån syret går ut i vävnaderna (t.ex. hjärnan och musklerna). En blödning minskar på mängden cirkulerande blod och detta kan leda till en allvarlig störning varvid vävnadernas syretillgång minskar eller stoppas helt. Orsaken till blödningen är oftast en skada (t.ex. ett skärsår från en vass glasbit). Det finns två typer av blödning: yttre och inre blödning. En yttre blödning är synlig medan en inre blödning inte syns eftersom läckaget sker in i vävnaderna och kroppens ihåligheter. En yttre blödning kan enkelt upptäckas och man skiljer mellan två huvudtyper dvs. yttlig blödning och stor blödning.

Yttlig blödning

- sår
- skavsår
- rispor
- andra små blödningar

Åtgärder:

- sårområdet putsas med vatten och/eller desinfektionsmedel
- såret skyddas med ett plåster eller annat rent materiel som inte fastnar t.ex. en kompress; INTE VADD!

Stor blödning

- artär blödning
- ven blödning

Vid en **artärblödning** är blödningen kraftig och pulserande, blodet är ljusrött till färgen. Vid en **ven blödning** är blödningen också kraftig men inte pulserande medan blodets färg är mörkröd. En stor blödning uppstår oftast när ett vasst föremål tränger in så djupt, att det skär av en artär eller en ven.

Åtgärder:

- blodflödet bör stoppas med alla till buds stående medel
- med ett **tryckförband** får oftast lättast blodflödet stillat; ett snörförband är alltid den absolut sista utvägen
- placera patienten liggande med benen samt den blödande extremiteten i högt läge
- lugna ner patienten och följ aktivt med hans tillstånd; risk för chock föreligger

Tryckförband

Ett tryckförband är en förbandstyp som görs med en gasbinda. Tryckförbandets uppgift är att stilla blodflödet och hindra skräp från att komma in i såret. Ett tryckförband används oftast vid förbindandet av rikligt blödande sår. Tillsammans med förbandet bör man använda en kompress och ett föremåls som placeras i sårets riktning efter att man fört gasbindan runt några varv.

Ett främmande föremål i såret skall inte avlägsnas om det inte försvårar andningen.

Skeden:

1. Rengör såret
2. Lägg en kompress på såret
3. Dra ett par varv gasbinda över kompressen
4. Sätt ett objekt som åstadkommer trycket, t.ex. en rulle gasbinda på kompressen i sårets riktning.
5. Rulla resten av gasbindan på plats och fäst slutändan så, att den inte öppnar sig
6. Kontrollera med patienten, att förbandet inte är för spänt.

Snörförband

- snörförbandet är nödförstahjälp vid en amputerad extremitet; som förband duger även ett vanligt tygstycke, klädesplagg eller snöre
- meningen är att förhindra artärernas funktion vid en avsliten extremitet eller en massiv blödning; man "stänger" av artären vid den föregående leden
- snörförbandet skall alltid placera ovanför den föregående leden, dvs. om blödningen är i handleden skall snörförbandet placeras ovanför armbågen
- om den massiva blödningen fortsätter trots snörförbandet kan man vara tvungen att placera snörförbandet direkt *ovanför* såret; snörförbandet är effektivast före den föregående leden men man kan snabbare stilla blodflödet genom att placera stödförbandet genast ovanför såret
- en benmärgsblödning kan man inte stoppa med ett snörförband; håll extremiteten högt och tryck på blodådrorna med händerna

LT 4-5

ATT MÖTA EN PATIENT

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> <p>Erbjud hjälp aktivt.</p> <p>Presentera dig, uppträd finkänsligt.</p> <p>Ordna fysisk första hjälp.</p> <p>Uppträd lugnt.</p> <p>Lyssna, ta hand om, berör.</p> <p>Låt den drabbade visa sina känslor.</p> <p>Skydda, håll de nyfikna på avstånd.</p> <p>Lämna inte patienten ensam.</p> <p>Tillkalla hjälp.</p> <p><i>Visa SPEK:s video Autetta- van kohtaaminen, 12 min om du har tillgång till den.</i></p>	<p>Kursdeltagaren vågar närma sig patienten, väcka patienten, kan undersöka andningen, lägger märke till yttre skador, kan lägga patienten i framstupat sidoläge.</p> <p>Hur man närmar sig en patient, hur undersöka patienten, hur svänga en patient i sidoläge.</p> <p>2 x 30 min.</p> <p>Lektionssalen</p> <p>Anteckningsmaterial</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Be en av kursdeltagarna lägga sig på marken och de övriga föreställer sig att han är medvetslös. Fråga och led in barnen i en diskussion hur de borde gå tillväga då de träffar på en medvetslös person. Behöver man kontrollera att patienten andas? Hur kontrollerar man andningen? Skall man väcka patienten? Är det bättre om patienten ligger på rygg eller mage? Skall man tillkalla hjälp? Vad gör man om patienten blöder? Får man ge någonting att äta åt patienten? Får man täcka över patienten? Vad skall man göra om patienten inte andas? 2. Gå igenom med hjälp av bilder hur man bemöter en patient och första hjälpen för en medvetslös patient. Be kursdeltagarna skriva in detta i sitt häfte, om ni använder häftet. 3. Visa sidoläge med en kursdeltagare som patient. 4. Låt barnen öva parvis och be dem sedan visa upp för dig att de kan lägga en patient i framstupat sidoläge. 5. <i>Barnen förbereder en 2 minuter lång föreställning med rubriken "att hjälpa" i grupper på 4-5 barn. Ge några minuter tid för övning, så att barnen kan fördela rollerna och fundera ut en situation. Rollerna är en medvetslös patient, den första som kommer till platsen, nödcentralens personal och förstavårdarna som kommer till platsen med ambulans.</i> 6. Repetera första hjälpen för en medvetslös patient. 7. Berätta när och var gruppen träffas nästa gång.
--	--

STORDIA

ATT MÖTA EN SKADAD MÄNNISKA

- 1. Erbjud hjälp aktivt.**
- 2. Presentera dig, uppträd finkänsligt.**
- 3. Ordna fysisk första hjälp.**
- 4. Uppträd lugnt.**
- 5. Lyssna, ta hand om, berör.**
- 6. Låt den drabbade visa sina känslor.**
- 7. Skydda patienten, håll de nyfikna på avstånd.**
- 8. Lämna inte patienten ensam.**
- 9. Tillkalla mera hjälp.**

STORDIA

FÖRSTA HJÄLP ÅT EN MEDVETSLÖS PATIENT

När du stöter på en medvetslös patient, gör så här:

1. Se dig omkring, har det hänt en olycka, vad kan ha hänt?
2. Försök väcka patienten, tala med honom och skaka om honom.
3. Om patienten inte vaknar, tillkalla hjälp, ring 112.
4. Öppna patientens andningsvägar genom att böja patientens huvud bakåt och lösa på kläder som spänner om hals och bröstorg. Kontrollera att patienten andas.

Om patienten andas:

1. Om du misstänker att patienten är skadad, undersök patientens skador
2. Stilla stora blödningar
3. Lägg patienten i sidoläge
4. Observera patienten noggrant hela tiden
5. Håll patienten varm

**Om patienten inte andas,
påbörja återupplivning !**

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

Luftvägarna på en medvetslös patient hålls inte öppna om patienten ligger på rygg. Nedre käken glider ner och tungan stockar till halsen och luftvägarna. Dessutom kan sekret, så som slem, uppkastningar och blod förvärra situationen. Den tryggaste ställningen för en medvetslös patient är att patienten ligger på sida och stöds så att han hålls på sida. På detta sätt hålls andningsvägarna öppna och sekretet rinner ut ur svalget och munnen.

Uppkastningar, blod, slem, löständer och andra föremål som finns i munnen eller i halsen förhindrar andningen. Dessutom kan sekret hamna i patientens lungor då patienten andas. P.g.a. detta bör patientens mun och svalg tömmas genast. Sväng patientens huvud till ena sidan eller sväng hela patienten på sida. Öppna munnen och låt allt sekret rinna ur munnen. Om det finns föremål i munnen tar man ut dem med fingrarna. Om patientens löständer finns på rätt plats och verkar hållas där, låter man dem vara. På en patient som ligger på rygg öppnar man andningsvägarna genom att böja patientens huvud bakåt med ena handen och lyfta hakan med den andra handen.

Så här svänger du en medvetslös patient som andas i sidoläge:

- *Lyft personens hand snett uppåt med handflatan uppåt och placera andra handen över bröstet.*
- *Böj det översta knäet.*
- *Fatta tag i axeln och det böjda knäet och rulla den medvetlöse mot dig själv i sidoläge.*
- *Placera handen under kinden med handflatan nedåt.*
- *Låt det böjda benet vila vinkelrätt.*
- *Kontrollera huvudets ställning för att säkra fria luftvägar.*

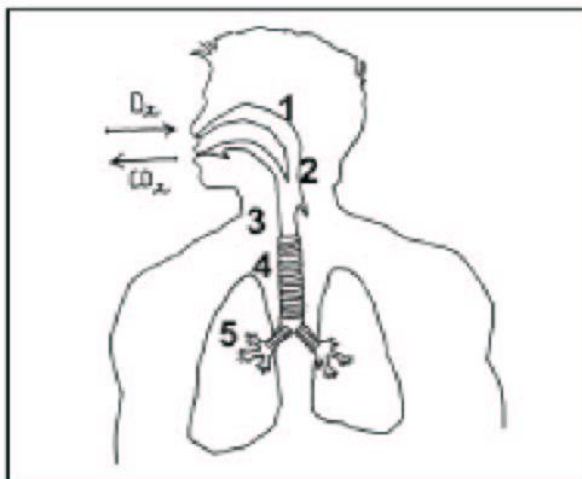
Kontrollera regelbundet andningen ända tills professionell hjälp anländer till platsen.

STORDIA

ÖPPNANDET AV ANDNINGSVÄGARNA

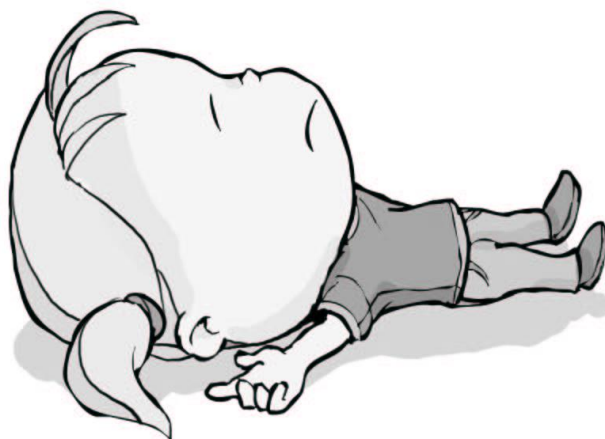
Till andningsvägarna hör: nässvalget och dess bihålor, svalget, struphuvudet, luftstrupe samt luftrör. Svalget är gemensamt med matsmältningskanalen.

1. Näshålan
2. Svalget
3. Struphuvudet
4. Luftstrupen
5. Luftrören

STORDIA

SIDOLÄGE

LT 6

FRAKTURER

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> 	<p>Eleven känner igen olika frakturer och kan stöda frakturer. Kan ge första hjälp för frakturer.</p> <p>Olika frakturtyper, första hjälp för frakturer, vrickning, blåmärken samt deras första hjälp.</p> <p>30 min</p> <p>Lektionssalen</p> <p>Spjälor och förbandsmaterial</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fråga om någon haft en fraktur eller om någon känner en person som haft en fraktur 2. Fundera över var och när frakturer kan uppkomma. Frakturer uppkommer vanligtvis till följd av stötar, då patienten fallit eller hoppat. 3. Kan frakturen blöda? Ja, den kan. Berätta om de två olika typerna av frakturer: en fraktur som syns, d.v.s. patienten har ett öppet sår och benfrakturen syns samt en fraktur på benet men där huden är hel. 4. Förklara första hjälp för frakturer med hjälp av bilder: <ul style="list-style-type: none"> • vid fraktur i övre extremitet stöds armen med t.ex. en mitella så att den inte rörs. Vid revbensfraktur kan bröst-korgen stödas för hand eller med ett stödförband. • vid fraktur av nedre extremitet kan man stöda benet genom att binda ihop det med det andra eller använda temporära lösningar som t.ex. ett bräde eller käpp. • om du misstänker frakturer i ryggraden, flytta patienten endast om det är nödvändigt för att rädda patientens liv. 5. Förevisa spjal- och förbandsmaterial. 6. Låt barnen parvis öva att stöda frakturer. 7. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.
--	---

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

FRAKTURER

Frakturen kan förorsakas av en kraftig stöt, vridning eller böjning.

Sluten fraktur; huden är hel på frakturstället.

Öppen fraktur; frakturen kan synas p.g.a. att huden är sönder, benpipor kan sticka upp ur såret.

Symptom

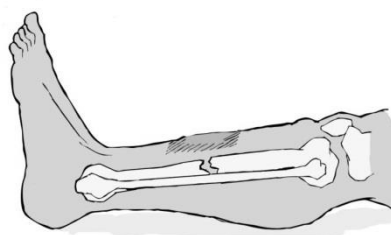
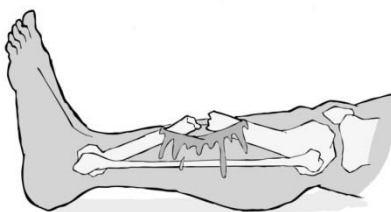
- **Smärtan** känns extra stark om man försöker flytta på frakturområdet eller trycker på frakturen med t.ex. sina händer.
- **Svullnad** förekommer p.g.a. blödning i omkringliggande vävnad.
- **Aktiv rörelse** lyckas inte om frakturen finns i t.ex. extremiteternas långa ben.

Vridning eller felställningar ses ofta då frakturen sitter på ett långt ben. Frakturer i finger eller vrist kan förorsaka att extremiteten är märkbart kortare än den andra, detta förorsakas av att benpiporna lägger sig om varandra. I frakturområdet kan finnas en utbuktning eller en krök.

Första hjälp

- *Flytta inte patienten i onödan. Fundera om det lönar sig att spjåla eller om ambulansen är snabbt på plats.*
- *Stilla blödningar.*
- *Välj en ändamålsenlig spjåla (luft-, papp- eller temporär spjåla)*
- *Fäst spjålan med förbandsmaterial kring frakturen och lyft upp de skadade området.*
- *Observera patienten*
- *Om du misstänker frakturer i nacken, ryggraden eller höften, flytta inte patienten ensam.*

SLUTEN OCH ÖPPEN FRAKTUR

STORDIA

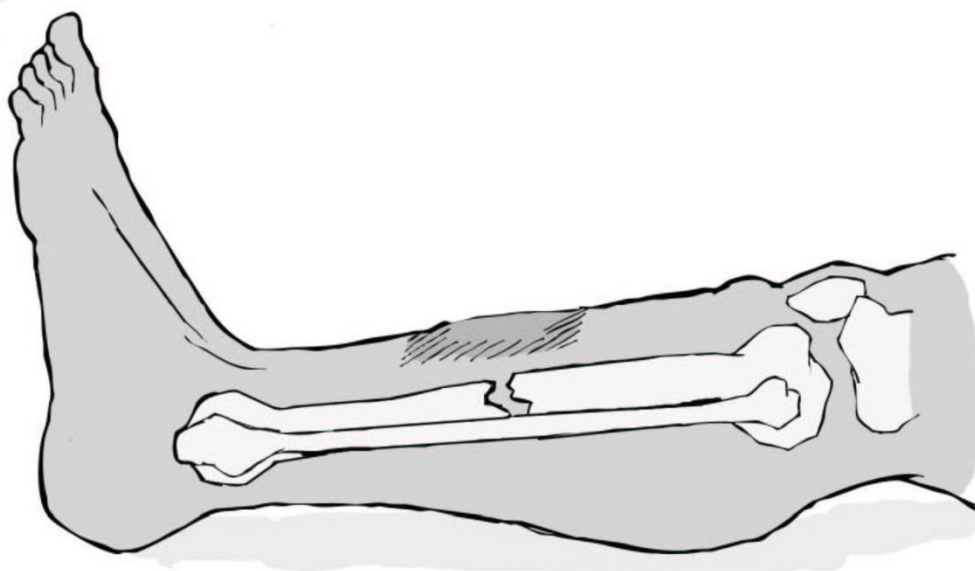
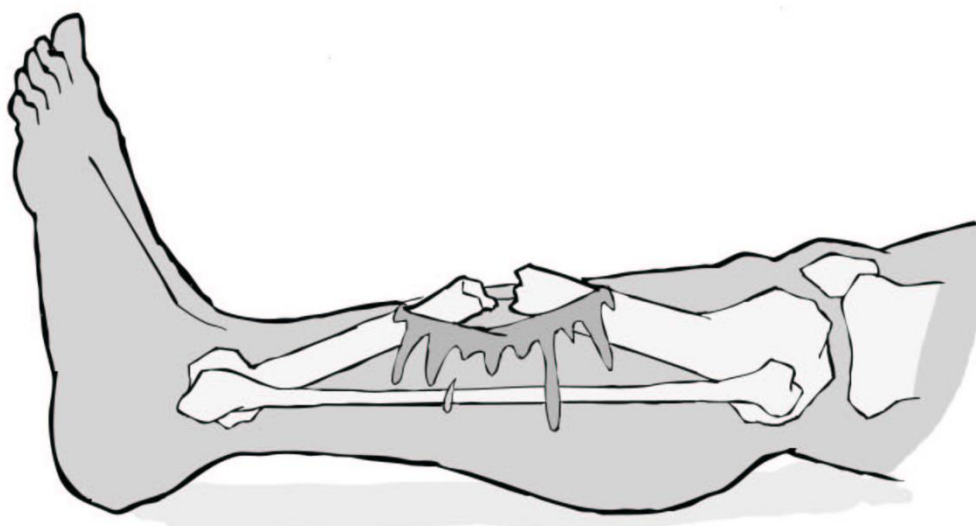
FHJ FÖR FRAKTURER

- **Vid fraktur i övre extremitet stöds armen med t.ex. en mitella så att den inte rörs. Vid revbensfraktur kan bröstkorgen stödas för hand eller med ett stöd-förband.**
- **Vid fraktur av nedre extremitet kan man stöda benet genom att binda ihop det med det andra eller använda temporära lösningar som t.ex. ett bräde eller käpp.**
- **Om du misstänker frakturer i ryggraden, flytta patienten endast om det är nödvändigt för att rädda patientens liv.**

STORDIA

FRAKTURER

LT 7

BRÄNSKADOR

MÅL	Eleven kan ge första hjälp vid brännskador och kan förhindra, att brännskador uppstår
INNEHÅLL	Gradering av brännskador, första hjälp för brännskador.
LEKTIONENS LÄNGD	30 min.
PLATS	Lektionssalen
REKVISITA	Tavla
BESKRIVNING AV LEKTIONEN 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fundera tillsammans hur brännskador uppkommer. Har någon haft en brännskada? 2. Berätta hurdana brännskador det finns och hur de klassificeras enligt storlek och djup. Visa bilder. 3. Låt kursdeltagarna fundera i grupper på vad de skulle göra om deras kläder skulle fatta eld. (Stanna, lägg dig ner, kväv elden). Berätta för alla gemensamt det riktiga handlings sättet. 4. Berätta om brännskadans första hjälp. 5. Låt kursdeltagarna öva första hjälpen om ni har behövligt material (fettförband, förbandsmaterial osv.) 6. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

BRÄNNSKADOR

Brännskadan uppkommer då huden utsätts för hetta. Orsaken kan vara:

- öppen eld
- hett vatten eller ånga
- strålning
- frätande kemikalier

Huden och möjligtvis den underliggande vävnaden tar skada av hettan. Då de små blodkärlen får skador börjar brännskadeområdet utsöndra blodplasma. Om brännskadan är stor kan plasmaförlusten förorsaka chock.

Brännskadorna klassificeras enligt storlek och djup:

Då man bedömer brännskadans storlek använder man en så kallad 9 % -regel. Kom ihåg risken för chock om brännskadan är större än 18 %.

Brännskadorna klassificeras enligt djup i tre olika grupper s.k. grader:

1. Endast hudens yta, epidermis, är skadad. Huden är röd och svider. Smärtan finns i några timmar och brännskadan läker inom några dagar. Förorsakaren är t.ex. solen.
2. Brännskadan går djupare in i huden, men vävnaderna under huden är inte skadade. På brännskadeområdet uppkommer vattenblåsor och området sväller upp. En kraftig smärta uppkommer och finns kvar i flera timmar. Brännskadan läker inom några veckor om den vårdas bra, men kan förorsaka ärrvävnad. Förorsakaren kan vara t.ex. hett vatten.
3. Brännskadan når genom hudens alla lager samt eventuellt till vävnaden under huden. Vattenblåsorna är få, huden blir torr och hård. En hud som fått så här allvarliga brännskador är känslös och smärtan härstammar från brännskadans kanter. Brännskadan läker långsamt och kräver ofta hudtransplantationer för att läka. Förorsakaren kan vara t.ex. öppen eld.

Omedelbar första hjälp:

Kyl ner brännskadan med rinnande vatten (inte med tryck), svalt vatten eller sätt hela brännskadeområdet i vatten. Avkylningen borde påbörjas inom de första 5 sekunderna för att brännskadan inte skall sprida sig.

Brännskador man kan ta hand om hemma:

- brännskadan är under 5 % av hudens yta
- kyl brännskadan med svalt, rinnande vatten
- söndra inte vattenblåsorna
- rör inte med fingrarna på brännskadan
- efter avkylningen lägger man om brännskadan med fettförband eller rent förband
- brännskadeområdet skall få vila
- kom ihåg att stelkrampsvaccinationen bör vara i kraft!

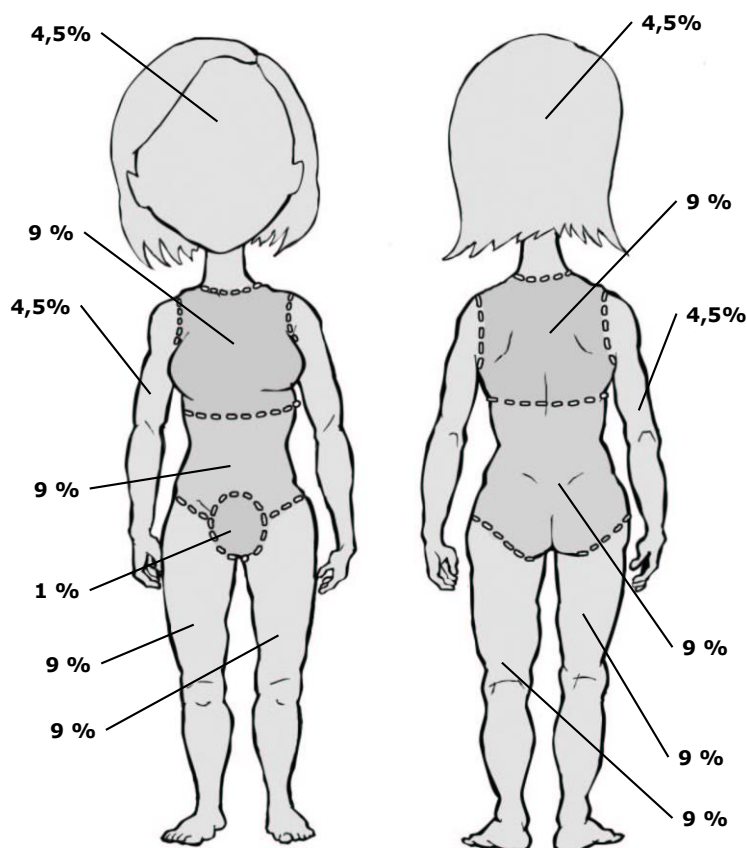
Brännskador som kräver läkarvård:

- andra gradens brännskador som är större än patientens handflata
- alla tredje gradens brännskador
- elskador
- brännskador i ansiktet och på händerna oftare än andra
- om patienten andats in heta brandgaser

Släckning av kläder som brinner:

- rädda patienten och släck de brinnande kläderna genom att kväva elden med t.ex. en filt, matta eller släckningstäcke
- om dina egna kläder brinner, släck dem genom att rulla runt på marken.
- ta bort de heta kläderna omedelbart; riv inte loss tyg som fastnat i huden
- kyl ner de brännskadade områdena genom att duscha med svalt vatten; duscha i minst 30 minuter eller till smärtan försvinner. **OBS!** Kom i håg nerkylningsrisken vid stora brännskador!

BRÄNSKADEOMRÅDEN

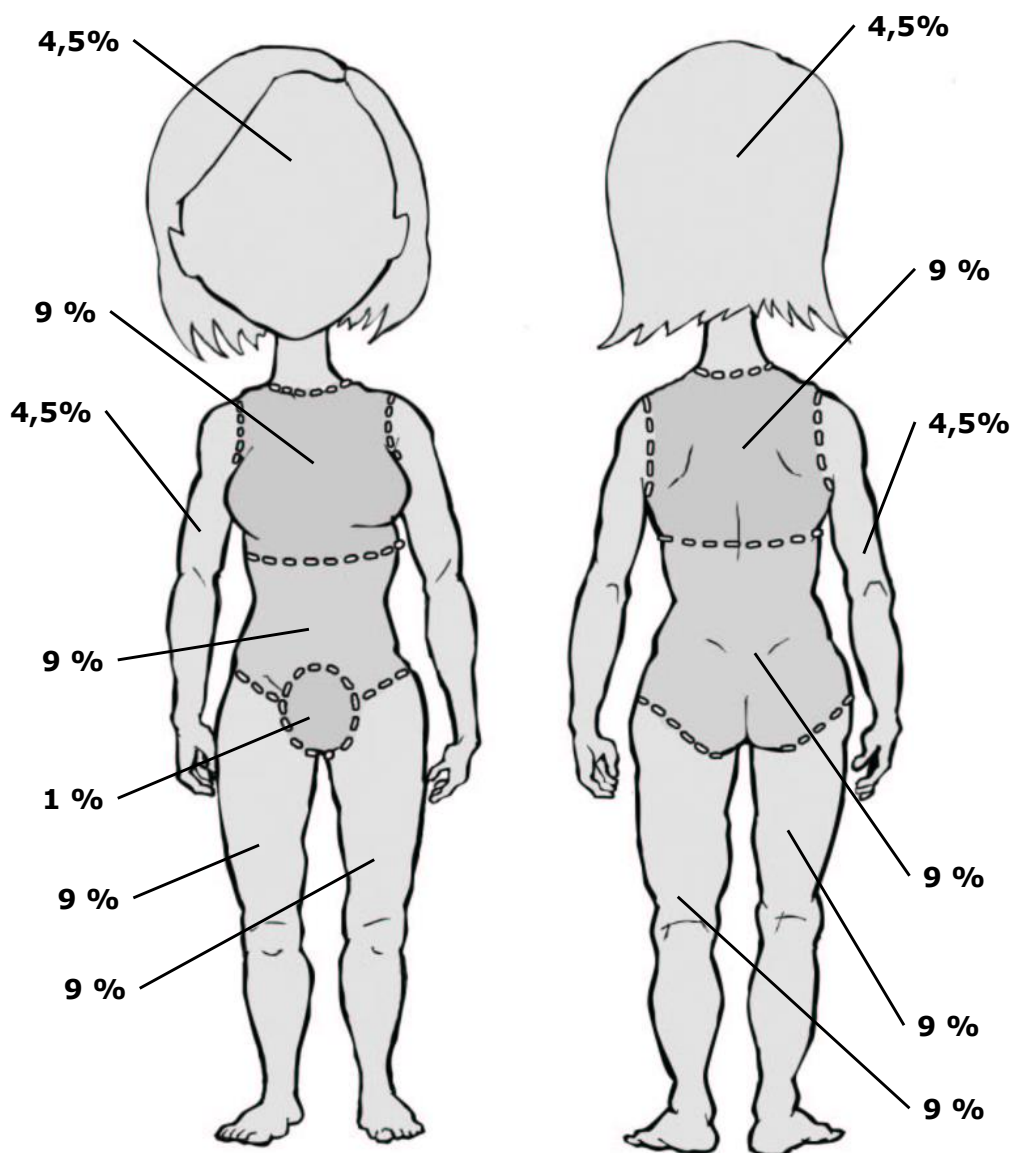

STORDIA

BRÄNNSKADOR

Omedelbar första hjälp:

Kyl ner brännskadan med rinnande vatten (inte med tryck), svalt vatten eller sätt hela brännskadeområdet i vatten. Avkyllningen borde påbörjas inom de första 5 sekunderna för att brännskadan inte skall sprida sig.

LT 8

SIGNALEN FÖR ALLMÄN FARA, HEMFÖRRÅD, BRANDVARNAREN

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> <p><i>Du känner din grupp vid det här laget. Om det verkar som om ämnet är för skrämmande för gruppen kan du behandla ämnet mera ytligt.</i></p> 	<p>Eleverna kan fungera rätt då de hör signalen för allmän fara, kan kontrollera brandvarnarens funktion och byta batteri i den.</p> <p>Signal för allmän fara, egen beredskap, hemförråd, brandvarnaren, service av brandvarnare</p> <p>30 min.</p> <p>Lektionssalen / utbildningstältet</p> <p>Flaptavla, tusch, bilder, ljudsignaler, brandvarnare, batterier, ...</p> <p>1. Utbildaren berättar: Freddy tittar på TV och dricker varm kakao. Plötsligt avbryts hans favoritprogram av en extra nyhets sändning. Freddy byter kanal men samma nyheter kommer både på trean och på fyran. Nyhetsuppläsaren säger: "Detta är en extra nyhets sändning. Vi har precis fått in ett meddelande, att ett det har skett en explosion i ett av de största kärnkraftverken inom det Baltiska området. Radioaktiv strålning läcker ur kraftverket. Befolkningen uppmanas förhålla sig allvarligt till explosionen och dess följder. Räddningsmyndigheterna uppmanar de medborgare som befinner sig hemma till följande åtgärder..."</p> <p><i>Eleverna funderar i mindre grupper vad man borde göra och skriver upp sakerna på ett papper från flaptavlan. Efter några minuters arbete presenterar gruppen sina tankar. Utbildaren lägger till det som fattas och frågar samtidigt frågor som: Varför måste man höra på radio? Varför skall man inte ringa onödiga samtal? Varför skall man stänga fönstren? Varför skall man inte gå ut? Vilka andra farliga situationer som gasläckage kan uppstå? Hur skall man ta sig ut från t.ex. ett hotells översta våning om man hör alarmsignalen? Visa vid behov stordian. Bilden kan mycket väl färgläggas av eleverna.</i></p> <p>2. Utbildaren berättar vilka olika alarmsignaler det finns och vilka olika typers larmanordningar som är i bruk.</p> <p>3. Eleverna får parvis fundera vad de skulle ta med sig till skyddsrummet om de skulle vara tvungna att vara där i en vecka. De ritar eller skriver ner sakerna på ett stort papper (ficklampa, radio, mediciner, vatten, mat, kläder osv.). Byt sedan papper med en annan grupp. Därefter plockar grupperna bort två saker från listan som de inte tycker är viktigt. Utbildaren går till slut igenom vilka förnödenheter man bör ta med sig till ett skyddsrum.</p>
---	--

LT 8

Fortsättning...

Det finns brandvarnare av olika modeller. Visa olika modeller om möjligt.

4. Utbildaren frågar varför man behöver en brandvarnare. Berätta, att brandvarnarens funktion bygger på, att i ett så tidigt skede som möjligt upptäcka röken från en eldsvåda; på så sätt får man längre tid på sig för att rädda sig och för att påbörja släckningsarbetet.
5. Gå igenom hur man använder en brandvarnare samt hur den placeras. Utbildaren berättar hur man skall gå tillväga då brandvarnaren larmar.
6. Eleverna ritar in var man placerar brandvarnare på bottenritningen i arbetsboken. Gå tillsammans igenom svaren.
7. Eleverna får byta batteriet i en brandvarnare samt testa den.
8. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

STORDIA

SIGNALEN FÖR ALLMÄN FARA

Signalen för allmän fara betyder, att områdets invånare hotas av en omedelbar fara. Signalen är en kontinuerlig sirensignal som stiger och sjunker.

När du hör signalen för allmän fara:

- **Gå inomhus**
- **Stäng dörrar, fönster och ventilationsanläggningarna**
- **Lyssna på radion för direktiv hur du skall handla**
- **Undvik att använda telefon så inte telefonsystemet blir överbelastat**
- **Avlägsna dig inte från området om inte myndigheterna uppmanar dig till det; du kan då hamna i större fara**

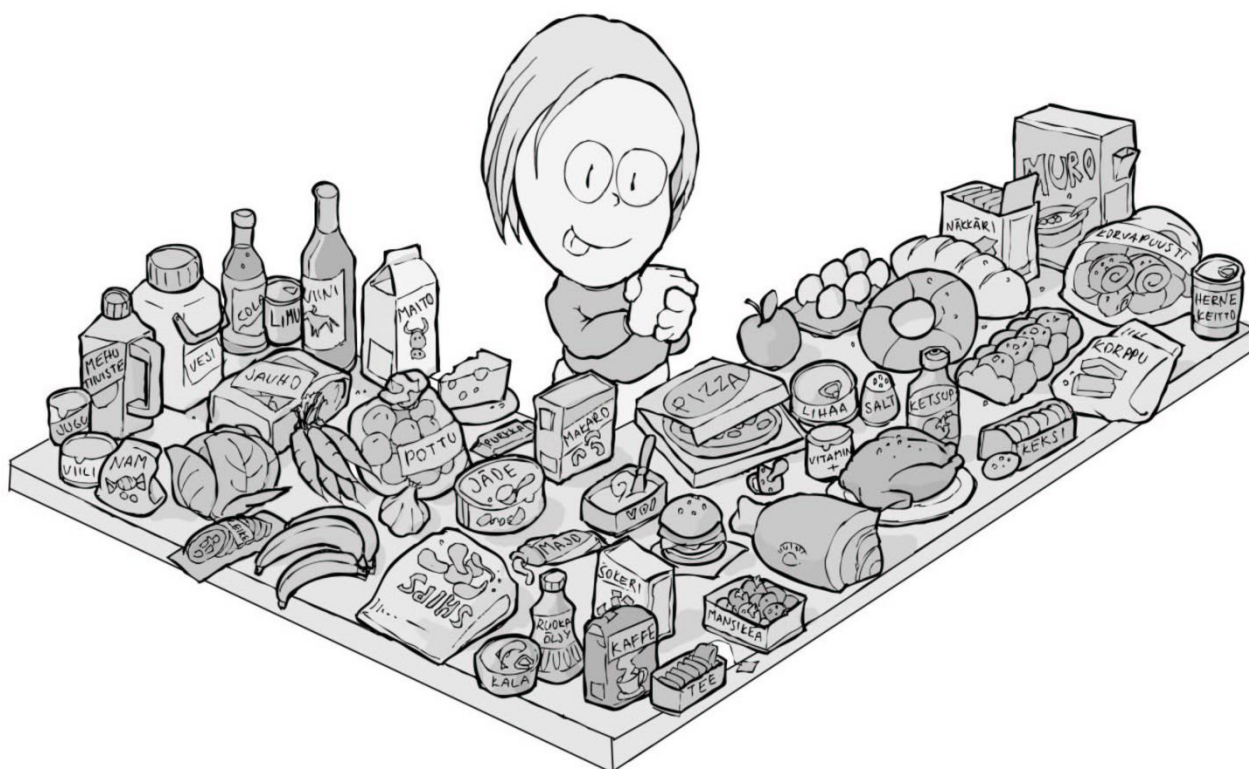

STORDIA

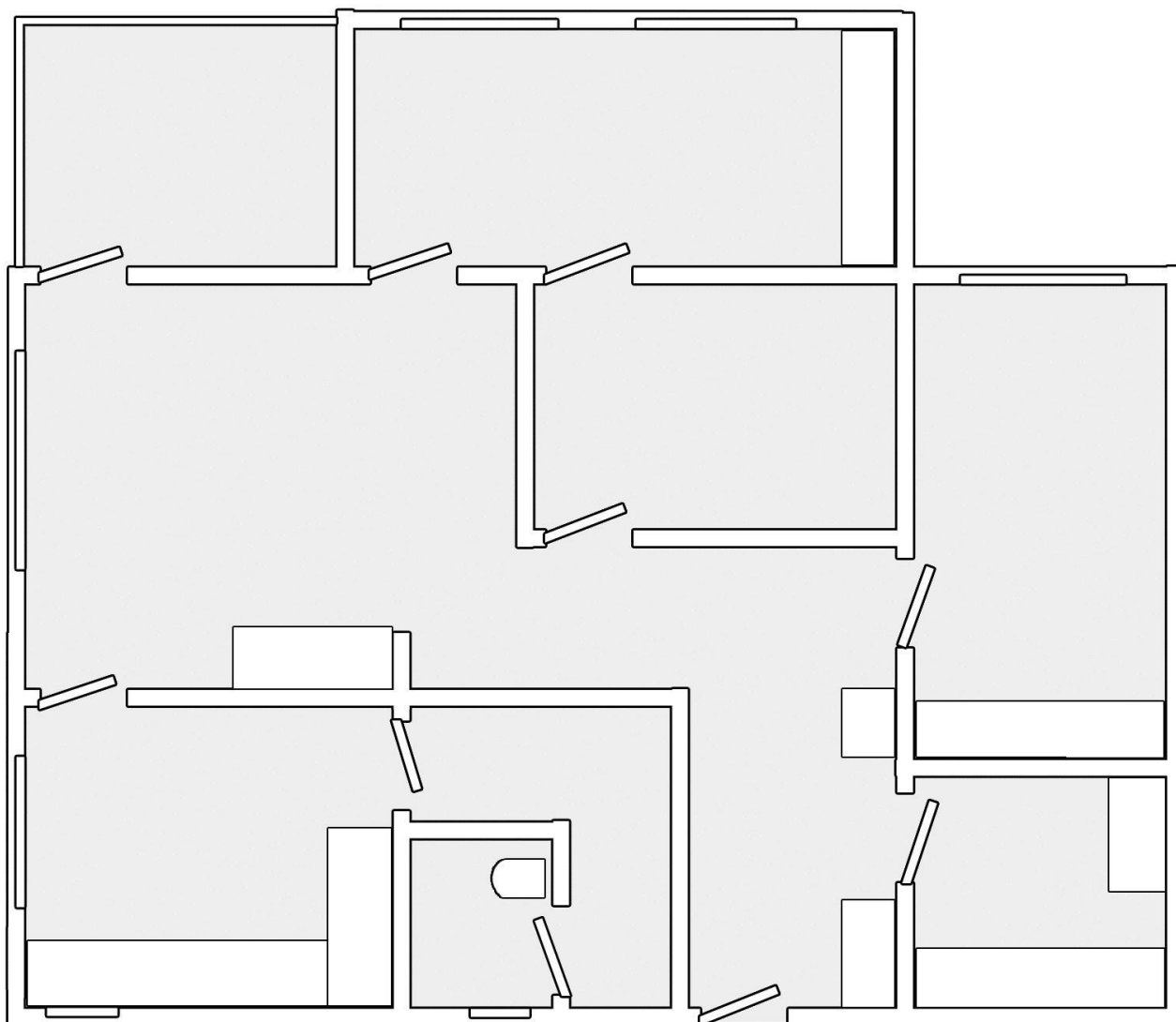
STORDIA

HEMFÖRRÅD

STORDIA

Placera in brandvarnare på bilden.

UTBILDARENS BAKGRUNDSMATERIAL

HEMFÖRRÅD

För speciella livssituationer:

- består av vanliga baslivsmedel
- varierar beroende på den egna smaken
- vatten, mediciner, jodtabletter
- nödvändiga saker som blöjor, radio samt batterier, ficklampa
- skall räcka för en vecka – används regelbundet och förnyas regelbundet

Hemförråd – för speciella situationer när den normala livscykeln avbryts:

- en familjemedlem blir sjuk
- distributionsstörningar hindrar leveranser till butikerna eller anskaffningar från butikerna
- menföre eller övriga trafikstörningar hindrar normal trafik
- ett mycket långt strömavbrott stör vardagen

Håll ditt lager färskt och användbart genom att iaktta "Bäst före datum" på förpackningarna. Välj sådana produkter och drycker som du även använder i det normala livet. Reservera 15 liter dricksvatten per person och vecka i slutna kärl.

Jodtabletterna hindrar sköldkörtel att uppta den radioaktiva joden enbart om tabletterna tas i rätt ögonblick. Jodtabletter är viktiga speciellt för barn och gravida kvinnor. Tabletterna skall tas först då myndigheterna uppmanar till detta.

BRANDVARNAREN

Farligast vid en eldsvåda är röken som fyller lägenheten på några få minuter. Redan efter ett par minuter efter det att branden börjat kan rummet vara livsfarligt pga. röken och hettan.

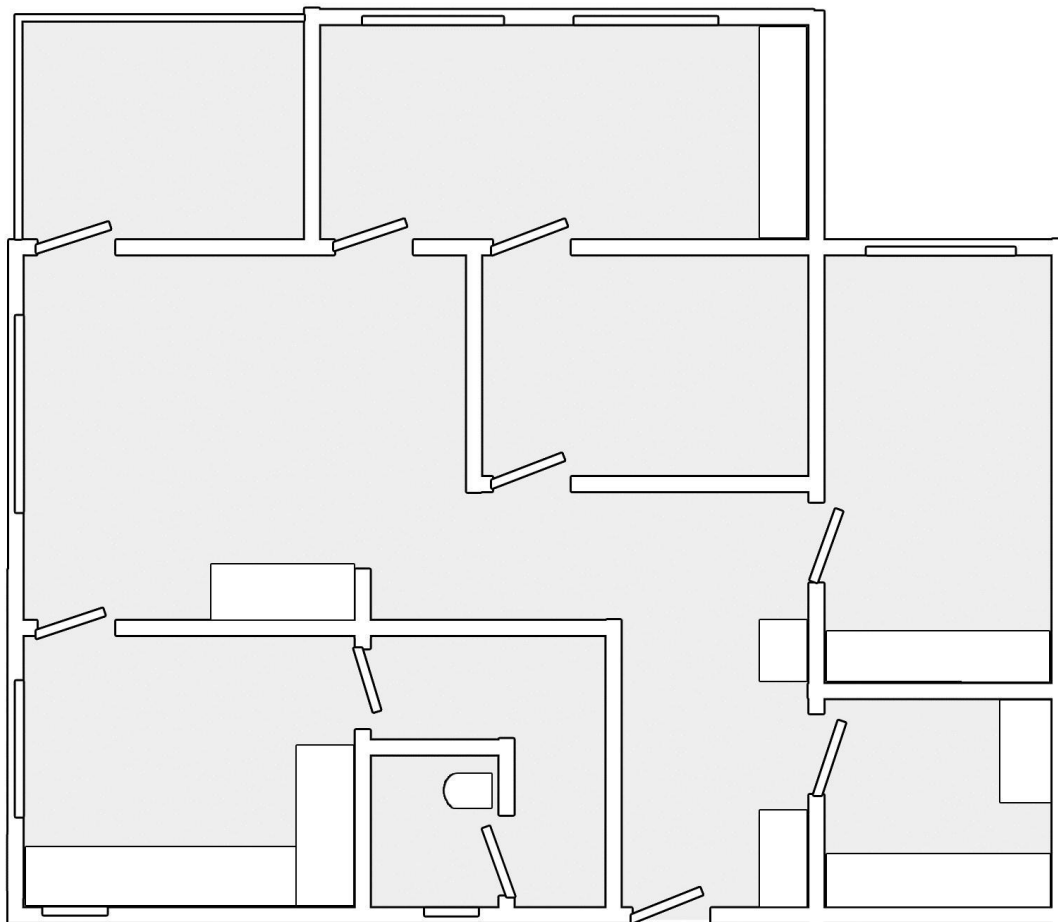
Brandvarnaren märker rök mycket snabbt och alarmerar därefter med ett mycket högt ljud. Man bör kunna själv ta sig ut ur lägenheten. Ljudet väcker även en sovande person och ger 2-3 minuter extra tid att rädda sig ut ur lägenheten.

Montering av brandvarnaren:

- brandvarnaren är en lagstadgad säkerhetsanordning och **en brandvarnare bör finnas i varje lägenhet**
- montera brandvarnaren i **taket på den högsta platsen** för den varma röken stiger uppåt
- placera brandvarnaren minst 50 cm från en vägg
- åtminstone en brandvarnare per våning för varje påbörjad 60 m² våningsyta
- förutom brandvarnare i tamburen rekommenderas att man monterar en brandvarnare i varje sovrum
- placera gärna en brandvarnare även i trappuppgången, på vinden och i källaren
- undvik att placera brandvarnaren i köket, i närheten av en spis eller i närheten av tvätttrum
- vissa modeller kan förses med en extra låda för batteriet för att underlätta batteribytet
- obligatorisk även i sommarvillor
- rekommenderas även för båtar och husvagnar
- för hörselskadade personer finns speciella brandvarnare med vibrationsalarm
- en resebrandvarnare skyddar dig även på semesterresan

Brandvarnaren larmar endast om batteriet är i skick:

- kontrollera brandvarnarens funktion **minst en gång i månaden**
- **byt batteriet varje år**, t.ex. på 112 dagen den 11 februari
- rengör brandvarnaren genom att dammsuga den försiktigt
- brandvarnaren meddelar själv med korta ljudsignaler när batteriet håller på att ta slut
- brandvarnaren får inte kastas bland hushållsavfall utan den skall föras till en återvinningspunkt för elektronikskrot

LT 9

FÖRUTSÄTTNINGARNA FÖR FÖRBRÄNNING

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> <p>Stordian:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Förutsättningarna för förbränning • Hur ett material brinner • Antändningssätt 	<p>Eleven känner till vad som behövs för en brand och hur en brand uppstår samt känner till de olika släckningsmetoderna.</p> <p>Förutsättningarna för förbränning, olika släckningsmetoder</p> <p>30 min.</p> <p>Lektionssalen / utbildningstältet</p> <p>Flaptavla, ljus, glasburkar, förstahandssläckningsutrustning</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utbildaren visar och berättar. Utbildaren har värmeljus, tändstickor och en glasburk. En av eleverna tänds ljuset och lägger därefter glasburken över ljuset. Utbildaren kan också ha en kastrull med brinnande matolja som han släcker genom att lägga på locket. 2. Diskutera i klassen varför ljuset och/eller grytan. Vad behövs för att något skall brinna? <i>Gå tillsammans igenom förutsättningarna för förbränning, dvs. vad behövs för att en brand skall uppstå; brännbart material, syre samt tillräckligt hög temperatur.</i> 3. Utbildaren berättar på vilka olika sätt ett ämne kan brinna (stordia). 4. Utbildaren berättar om några allmänna förstahandssläckare och vilken typ av bränder man kan släcka med dem (stordia). 5. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.
--	---

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

FÖRBRÄNNINGSFÖRLOPPET

Vid en förbränning sker en reaktion mellan det brännbara materialet och syret i luften. För att en förbränning skall kunna ske behövs det:

- tillräcklig mängd syre
- tillräckligt med brännbart material
- tillräckligt hög temperatur
- en ohindrad kedjereaktion

Fattas en av dessa förutsättningar sker ingen förbränning. Tar man bort en av dessa förutsättningar slocknar branden. t.ex. trä, alkohol och bensin brinner lätt och vi ser en låga. Ifall det inte finns tillräckligt med syre är förbränningen inte fullständig. t.ex. när en brasa brinner uppstår det rök och sot vilket kan bero på, att lufttillförseln inte är tillräcklig.

Vid förbränning pratar man om brännbart material som kan antändas och brinna. Dessa ämnen kan allmänt förekomma i tre olika former; i fast form, i vätskeform eller som gas.

Ett material kan brinna på fyra olika sätt:

1. med flammor
2. genom att glöda
3. med både glöd och flammor
4. metallbrand

2. och 4.

Brännbara material som inte bildar tillräckligt med brännbara gaser då de värms upp brinner genom att enbart glöda. Förbränningen sker i detta fall inne i själva ämnet (t.ex. stenkol, koks, metaller osv.).

1. och 3.

För att ett material skall kunna brinna med öppen låga bör det bildas tillräckligt med brännbara gaser när materialet värms upp. Gaserna brinner på utsidan av själva ämnet i fråga (t.ex. paraffin, beck, stearin, trä, fibrer osv.).

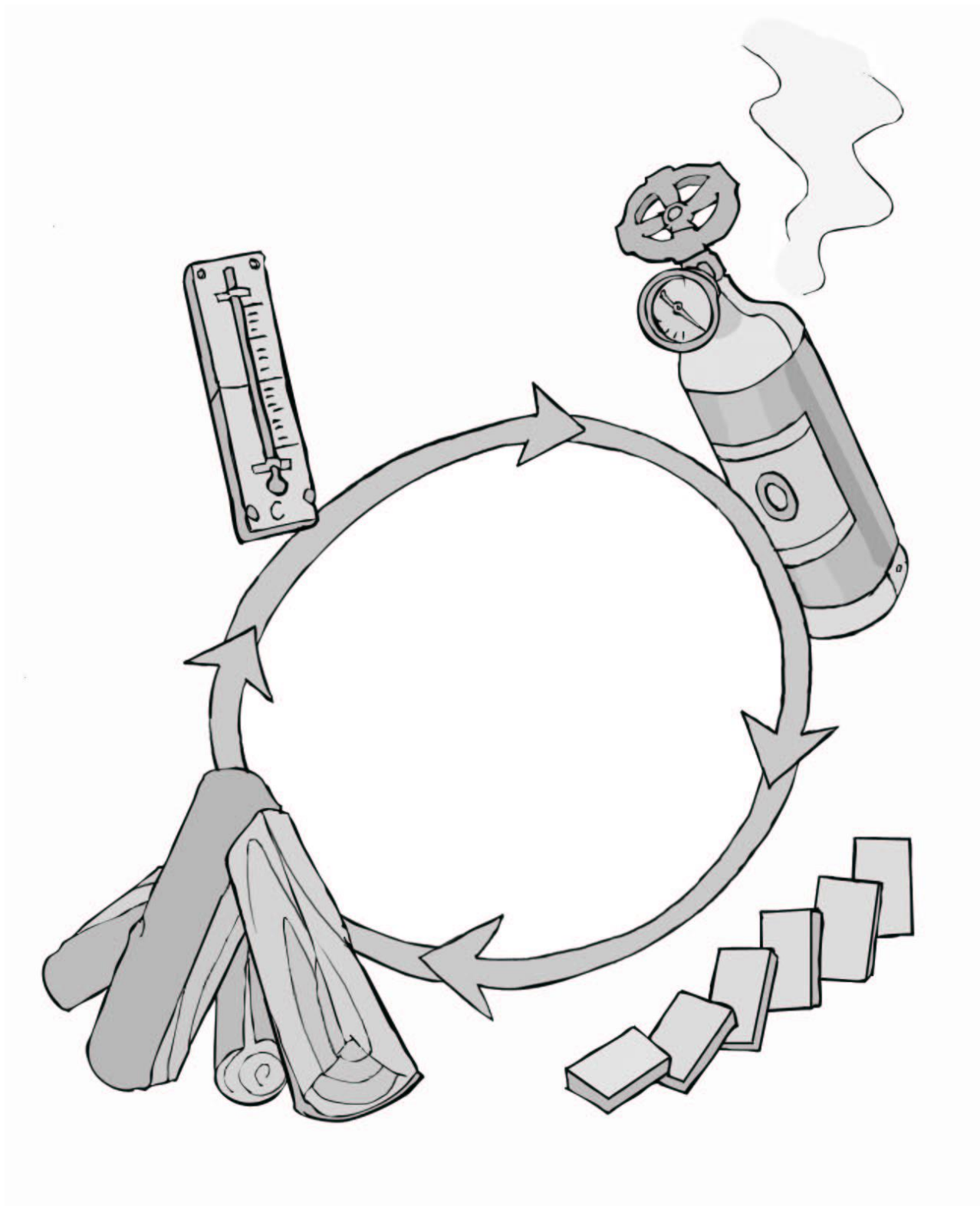
Se stordian: Förutsättningarna för förbränning, Hur ett material brinner och Antändningssätt.

Förbränningshastigheten beror på: förhållandet mellan de material som ingår i branden, temperaturen, kontaktytans storlek mellan ämnet och den omgivande luften samt ifall det finns ämnen som kan försnabba reaktionen.

Den som skall släcka en eldsvåda bör känna till fyra begrepp som inverkar på hur ett ämne antänds, brinner eller tom exploderar. Dessa fyra begrepp är: *antändningstemperatur, förbrännings-temperatur, flampunkt och gränser för antändning.*

STORDIA

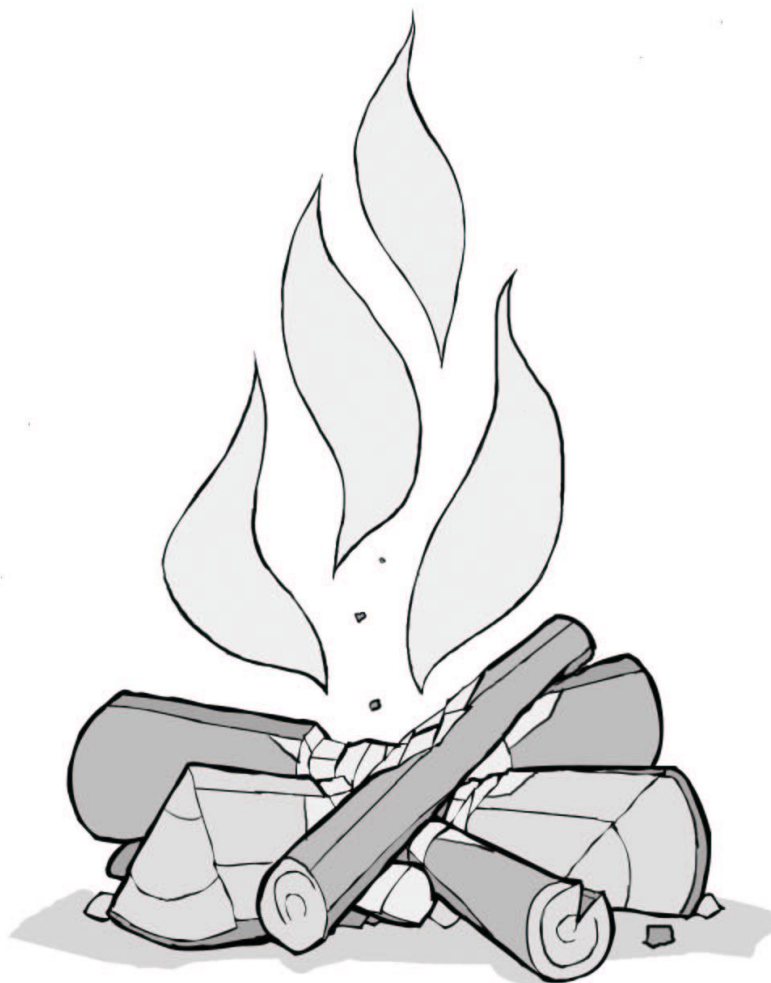
FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR FÖRBRÄNNING

STORDIA

HUR ETT MATERIAL BRINNER

1. **Med låga** (gaser och ångor)
2. **Genom att glöda** (trä- och stenkol)
3. **Både med glöd och låga** (trä)
4. **Metallbrand** (aluminium)

STORDIA

OLIKA ANTÄNDNINGSSÄTT

SJÄLVANTÄNDNING

- ämnet fattar eld utan yttre påverkan

DET BRÄNNBARA MATE- RIALET KOMMER I KON- TAKT MED

- en låga
- värme

OPTISKA ORSAKER

VÄRMESTRÅLNING

ANTÄNDNING PGA ELEKTRICITET

NATURKRAFTER

STÖT

FRIKTION

GNISTOR

STORDIA

OLIKA SLÄCKNINGSMETODER

Avkylning

Kvävning

Röjning

Antikatalys

ÖT 10-11

FÖRSTAHANDSSLÄCKNING

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> <p>Gå i början av övningen igenom övningens mål, vad som sker var och repetera säkerhetsdirektiven.</p> <p>Berätta vad som skall tas i beaktande vid användningen av handbrandsläckare, t.ex. vindriktning, avstånd och hurudan släckartyp som passar till olika material.</p>	<p>Eleven känner till att det finns olika släckare och kan välja rätt släckartyp. Eleven kan och vågar släcka en liten brand och en människa på rätt sätt.</p> <p>Olika förhandssläckare och hur de används vid olika typer av eldsvådor.</p> <p>2 x 30 min.</p> <p>Lektionssalen eller övningsområdet</p> <p>Olika förstahandssläckare, brännkärl, brännvätska, eleverna har skyddskläder, hjälm och handskar</p> <p>Se på förhand till, att övningsplatsen och redskapen är i skick.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Eleverna funderar i grupp på vilka sätt man kan släcka en brand samt skriver ner sina tankar. Utbildaren kan ställa frågor t.ex.: Hur släcker man popcornskastrullen om den fattar eld? Hur släcka en brinnande TV? Gardinerna som fattat eld av ett ljus? Hur släcka en människa vars kläder brinner? 2. Gå igenom de olika släckningsmetoderna: kvävning, avkylning, röjning och antikatalys (inhibition). 3. Förklara begreppet förstahandssläckare, ge exempel på olika handsläckare och dess placering. Betona vikten av man övar med handbrandsläckare. 4. Utbildaren kan också berätta med vilka ämnen man kan släcka: vatten, pulver, koldioxid och skum. 5. Förevisa olika förstahandssläckare: snabbrandpost, byggnadsbrandpost, pyttsspruta, släckningstäcke, handbrandsläckare osv (stordia). 6. Gå igenom övningens mål, vad som sker var och repetera säkerhetsdirektiven.
---	---

ÖT 10-11

Fortsättning...

7. Berätta vad som skall beaktas vid användningen av handbrandsläckare, t.ex. vindriktning, avstånd och hurudan släckartyp man har tillgång till. Utbildaren visar först ett modellutförande för varje olika släckartyp.

Gå igenom texten som finns på släckarna. Fråga vad klassbeteckningarna betyder och vad annat man kan utläsa av texterna.

Notera att rätt anfallsväg och rätt släckningsteknik används!

8. Eleverna övar parvis och turas om att använda ett släckningstäckte.
9. Eleverna övar parvis och turas om att använda en vätskesläckare.
10. Utbildaren berättar hur övningen gått och eleverna får själv berätta sina åsikter.
11. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

FÖRSTAHANDSSLÄCKARE

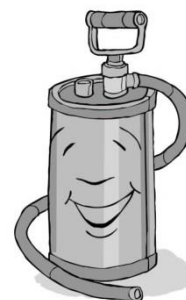
Med förstahandssläckare menas redskap som reserverats för den första insatsen att släcka en mindre brand. Förstahandssläckarna kan delas in i två grupper:

1. Fast förstahandssläckningsutrustning

- byggnadsbrandposter
- snabbrandposter

2. Flyttbar förstahandssläckningsutrustning

- vattensläckare
- pulversläckare
- koldioxidsläckare
- (skumsläckare)
- släckningstäcke

De flesta bränderna lyckas man släcka med rätt förstahandssläckningsutrustning. Därför är det viktigt att alla människor och i synnerhet en brandkårist bör kunna handskas med denna utrustning.

Handbrandsläckare

Handbrandsläckare är ett snävare begrepp än förstahandssläckare. Inrikesministeriets direktiv för en handbrandsläckare kräver att den:

- är flyttbar och väger högst 20 kg
- är lätt att bära och lätt att fylla
- har färdigt eller kan lätt förses med det tryck som behövs för funktionen
- har en ställning för upphängningen
- är försedd med ett handtag om den väger över 5 kg
- har utlösningmekanismen i övre delen av stigarröret om den fungerar med tryck
- har en avstängningsventil på slangen om släckaren är av pulvertyp klass BII eller BIII

Klassindelning

Handbrandsläckare delas in i fyra klasser: A, B, C och D. Det finns även släckare av klass E och F.

A	För släckandet av fasta material som trä, papper, kol osv.
B	För släckandet av vätskor och vätskebildande material
C	För släckandet av gaser
D	För släckande av metallbränder

Släckningspulver

Släckningspulvret fungerar som en antikatalyt i kedjereaktionen. Exempel på släckningspulver är ammoniumsulfat, ammoniumfosfat, natriumklorid osv. Olika pulver har olika egenskaper och effekt.

STORDIA

FÖRSTAHANDSLÄCKARE

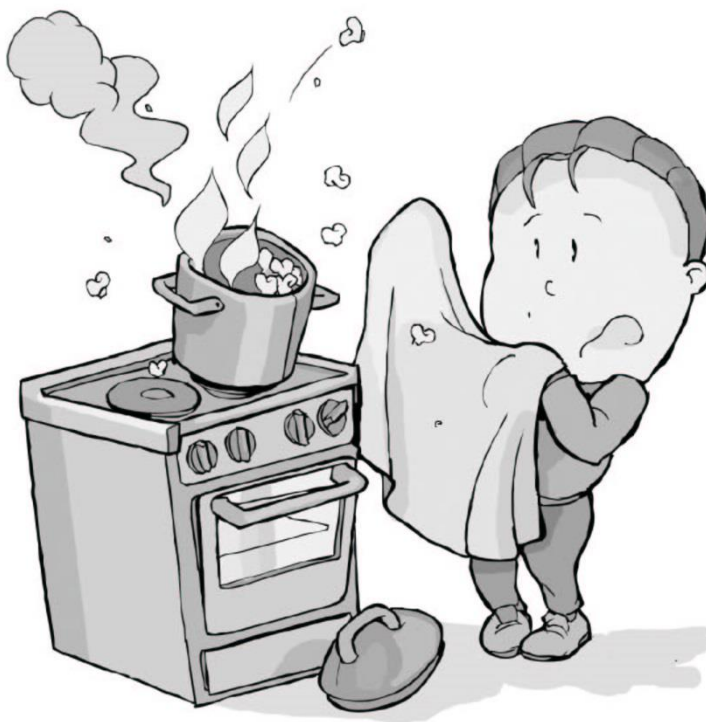
Förstahandssläckarna kan delas in i två grupper:

1. Fast förstahandssläckningsutrustning

- byggnadsbrandposter
- snabbrandposter

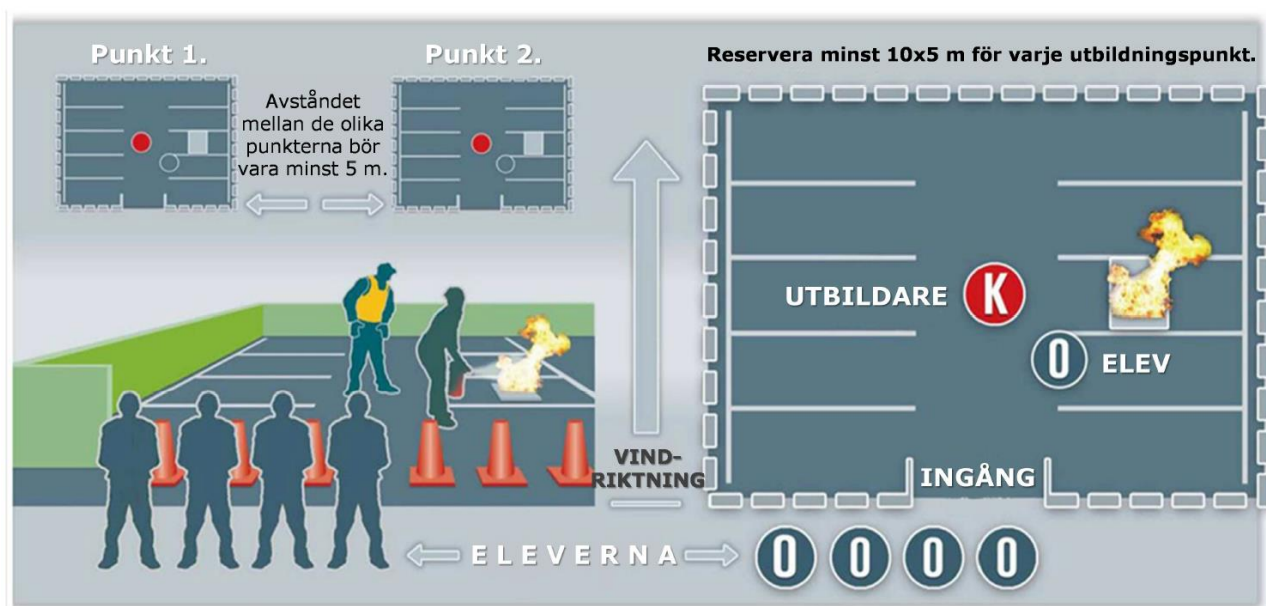
2. Flyttbar förstahandssläckningsutrustning

- vätskesläckare
- pulversläckare
- koldioxidsläckare
- släckningstäcke

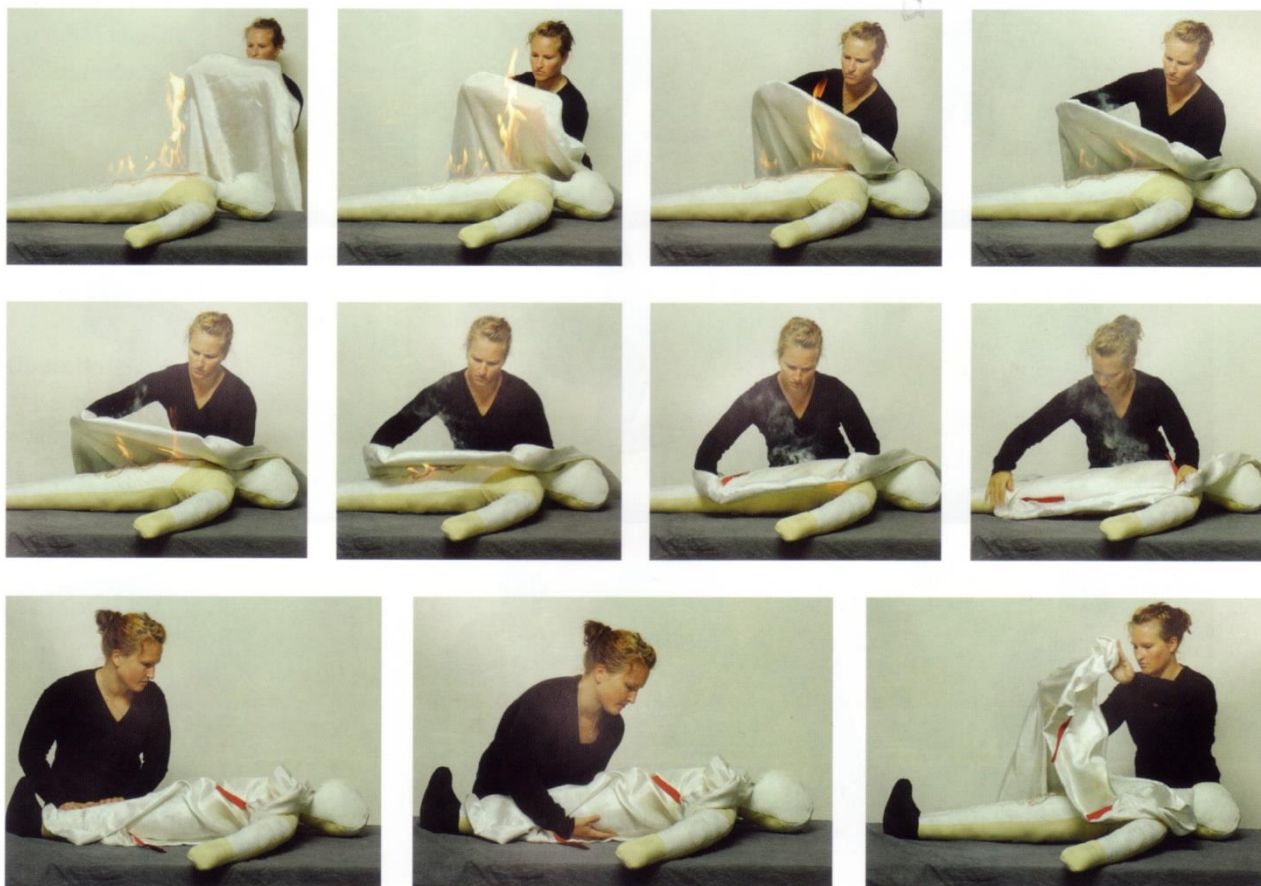
BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

SÄKERHETSDIREKTIV FÖR ÖVNINGARNA

Bilderna från Brandbefälsförbundets publikation om Övning av förstahandssläckning.

SLÄCKNING AV PERSON SOM LIGGER

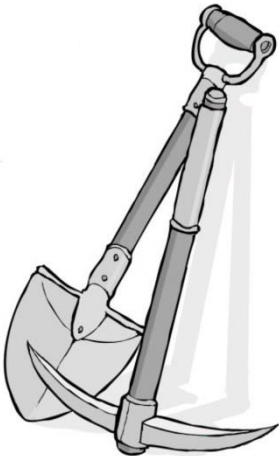

SLÄCKNING AV PERSON SOM STÅR

ÖT 12-14

BRANDLINAN (LYFT)

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> <p><i>Som slutuppvärmning kan man hoppa rep med brandlinan. Påminn samtidigt om, att linan skall rengöras efter användning. Sand som kommer in i linan söndrar den.</i></p>	<p>Eleven kan göra ett halvslag, ett dubbelt halvslag och andra knoppar, kan göra en bärlänk, rulla och låsa linan. Eleven kan även binda enskilda verktyg och verktygsknippen för lyftandet.</p> <p>Halvslag, dubbelt halvslag, lärkhuvud, bärlänk, rullandet, låsning, bindandet av redskap, styrlina.</p> <p>3 x 30 min.</p> <p>Övningsområdet</p> <p>Brandlinor, olika redskap</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Repdragning parvis. Vinnarna fortsätter mot nästa par. 2. Övar görandet av halvslag och dubbelt halvslag. Alla elever visar en färdig knop åt utbildaren. Repetera brandlinans olika delar. 3. Visa vilka knoppar man behöver vid lyftandet av verktyg och var de olika knoparna skall placeras. 4. Öva lyftandet av verktyg: 1 lina och ca 3 redskap per par behövs. Den ena personen finns "uppe" på ett tak och den andra nere. Den som finns på marken fäster verktygen i linan med ca 50 cm mellanrum. Lyft verktygen upp på taket. Personen på marken styr linan. Verktygen lösgörs på taket varefter de på nytt fästs vid linan och hissas ned tillbaka. 5. Lyftandet av ett knippe verktyg: Utbildaren gör en modellklarening varefter eleverna övar. 1) träd linan genom öglan i spettet, 2) placera linan ur öglan runt de övriga verktygen, 3) fäst alla verktyg med halvslag, 4) lyft verktygen upp på taket, 5) lösgör verktygen på taken varefter de fästs på nytt i linan, 6) hissa ned verktygen till marken och 7) lösgör verktygen. 6. Om det finns tid och resurser kan utbildaren vis hur man fäster en motorsåg i linan. Därefter övar eleverna. 7. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.
--	---

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

BRANDLINANS DELAR

- Lina
- Linbroms
- Ögla
- Karbinhake
- Spole

ÖVNINGAR MED BRANDLINA

Rullandet:

- samla ihop linan nära dig så att du inte släpar linan längs marken då du rullar den
- håll rullen stående i händerna
- principen är den, att rullen rullas och linan styrs med hjälp av tummarna och pekfingerarna jämnt på rullen.

Bärlänk:

- linan rullas ut från rulle så, att karbinhaken ligger platt på marken
- rullen hålls i ögonhöjd och linan är rak
- träd linan genom det närmaste "örat" på rullen; utifrån inåt
- träd härefter länken genom det andra örat inifrån utåt
- fäst karbinhaken i den nya länken

Bärställningen har rätt längd på länken då man har linan på ryggen och rullen vilar på höfterna. Om länken är för lång öppnar man bärställningen och rullar upp ett varv på rullen.

Fällandet av linan:

Fäst haken vid ett balkongräck eller liknande; ifall det inte finns något fäste lägger man haken under foten och trycker den mot taket. Håll rullen i handen så, att linan löper ut under rullen. På detta vis träffar linan inte fönster eller väggen då den faller utan strävar utåt från väggen.

Låsning av linan:

För att undvika, att linan rullar ut sig för mycket låser man den. Håll rullen i ena handen så, att linan löper ut framåt. Fatta med andra handen linan med ett underhandsgrepp så, att tummen pekar åt det håll linan löper ut. Lyft linan upp på rullen så ett halvslag bildas.

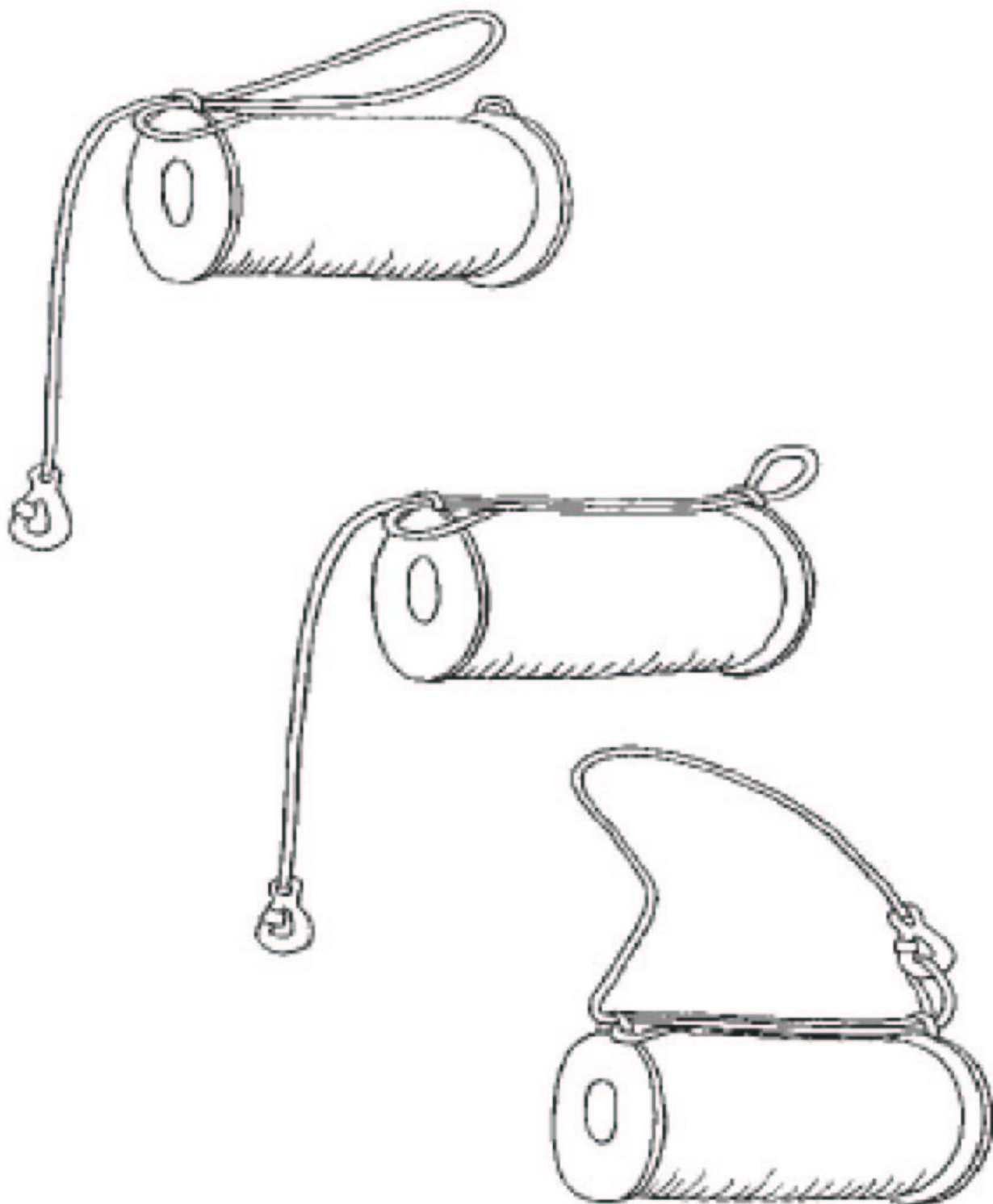
När du öppnar låsningen skall det göras åt samma håll som låsningen gjordes, annars uppstår en knut på linan.

Underhåll av linan:

Linan tvättas med ljummet vatten och torkas. En våt lina bör alltid torkas. När linan är torr rullas den upp på rullen och förvaras på sin rätta plats.

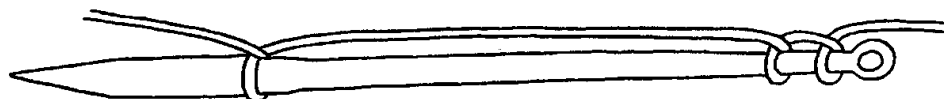
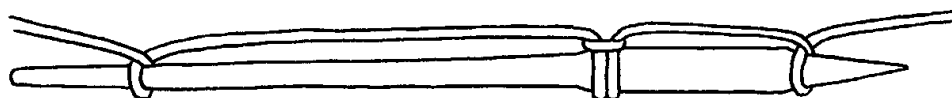
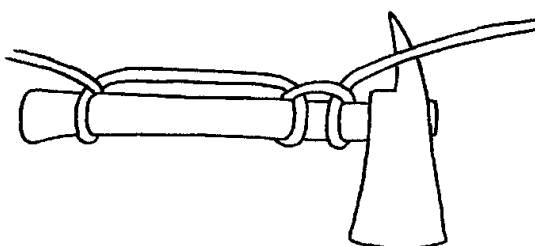
STORDIA

BÄRSTÄLLNING

STORDIA

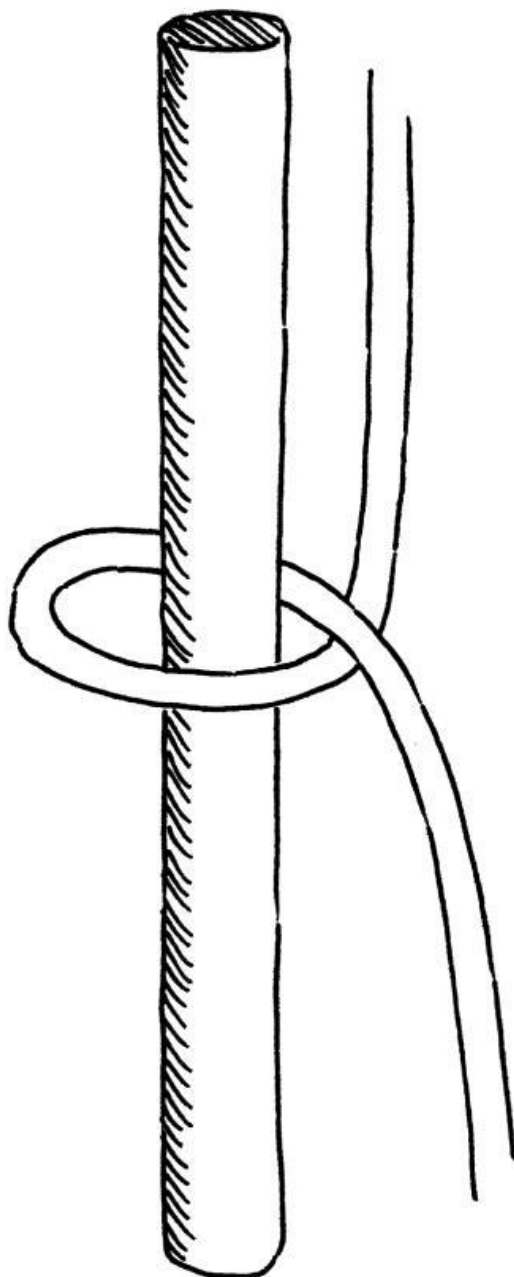
KNOPAR

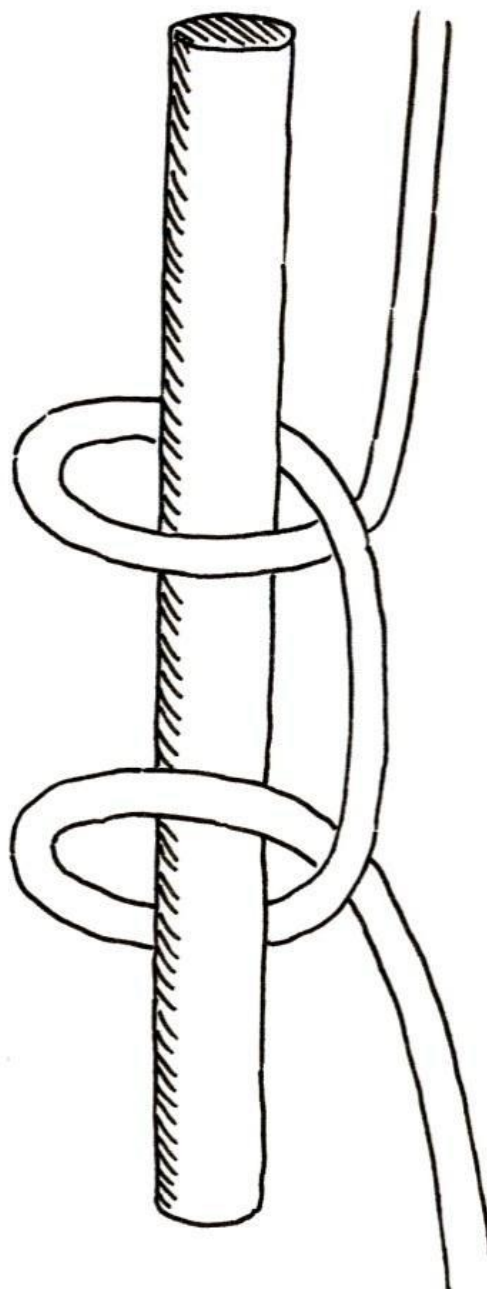
STORDIA

KNOPAR

HALVSLAG

DUBBELT HALVSLAG

LT 15

BRANDKÅRSUNGDOMSARBETET

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÅNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> <p><i>Den första pojkavdelningen grundades i Lahtis 1908. Det egentliga ungdomsarbetet i brandkårerna blev dock allmänt först på 1980 talet.</i></p> <p><i>I dagens läge finns det ca 6400 brandkårsungdomar i Finland (2011, 344 avdelningar). Dessutom verkar ca 1700 utbildare inom ungdomsarbetet i brandkårerna.</i></p>	<p>Eleverna vet vilket ungdomsarbete som utförs i brandkårerna och känner till organisationen ända upp till nationell nivå. Eleverna förstår också varför brandkårerna sysslar med ungdomsarbete.</p> <p>Organisationerna inom brandkårsungdomsarbetet, varför gör man detta arbete och vad åstadkommer man med detta arbete.</p> <p>30 min.</p> <p>Lektionssalen / utbildningstältet</p> <p>Flaptavla, tusch, berättelse</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utbildaren kan berätta litet om brandkårernas historia samt när ungdomarna kom med i verksamheten och varför ungdomsarbetet är så viktigt för brandkåren. 2. Utbildaren berättar också om hur brandkårsungdomsarbetet är organiserat. 3. Utbildaren skriver upp saker som är viktiga inom brandkårsungdomsarbetet; t.ex. fysisk rörlighet, kamrater, utbildning av kunniga brandkårister, medborgarfärdigheter, första hjälp kunskaper, en bra hobby, osv... 4. Varje elev får berätta vad som är viktigt för honom/henne och varför. (t.ex. kompisar, man lär sig olika färdigheter, läger, tävlingar, osv.) Skriv in tankarna också i arbetsboken. 5. Var och en tänker ut tre saker varför brandkåren är viktig och varför den behövs. Man kan också fundera på varför de unga anslutit sig till brandkåren. Skriv upp på tavlan och diskutera tillsammans. 6. Eleverna funderar i grupp på hur en bra brandkårist uppför sig (mobbing, svordomar, att skolka, att ljuga, osv.). Skriv upp på tavlan. 7. Alternativt kan man bekanta sig med brandkåristens klädsel och hur man skall uppföra sig i uniform. 8. Man kan också öva hur man förflyttar sig i grupp. 9. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.
--	--

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

BRANDKÅRENS HISTORIA

Elden är lika gammal som naturen men man vet inte med säkerhet när människan lärde sig behärska elden. I tidernas begynnelse kände man elden som en hemsk kraft som förstörde allt liv och material som kom i dess väg. När människan lärde sig tämja elden till sin tjänare skedde ett viktigt steg i mänsklighetens utveckling. Människan fick med ens ljus, värme, möjlighet att tillreda mat och framförallt ett viktigt vapen som gjorde honom till härskare i naturen.

I Mellan- och Syd-Europa har man kunna påvisa, att elden har varit människans tjänare i över 10.000 år före vår tideräknings början medan hinduernas heliga bok Veda berättar, att på 1500-talet fanns det folk på Himalayas bergssluttningar som inte kände till elden som en nyttosak.

Den äldsta brandkåren i Finland är Åbo FBK som grundades år 1838. De äldsta ordinarie brandkårerna finns i Helsingfors (1861), Åbo (1869), Tammerfors (1898) och Kotka (1899). Finlands första lag om brandskyddet trädde i kraft år 1933. Ännu idag sköts brandskyddet i många städer och kommuner helt av frivilliga brandkårer.

Bildandet av FBK

på 1700-talet inträffade många förödande bränder vilket ledde till, att man började fundera på ett organiserat brandskydd. I dag kan vi inte tänka oss en stad, kommun eller by där det inte finns en brandkår av något slag. På varje ort sker det olyckor och eldsvådor som hotar medborgarens säkerhet och där man behöver hjälp av brandkåren. FBK verksamheten har dessutom en viktig samhällelig och yrkesmässig betydelse. FBK verksamhetens ordspråk är "En för alla och alla för en".

FBK verksamheten är inte alltför gammal om man betraktar mänsklighetens ålder. Först år 1736 grundade Benjamin Franklin och några vänner den första frivilliga brandkåren; det var i Amerika och kåren kallades "Union Fire Company". Vad är då FBK? Jo; FBK är en förkortning på **Frivillig Brandkår**. FBK är en förening vars medlemmar består av frivilliga personer som är intresserade att förbättra omgivningens och samhällets trygghet. Föreningens mål är, att i sann brandmannaanda utveckla medlemmarna att bli ansvarskännande och samarbetskunniga individer, vid behov ge organiserad hjälp vid släcknings- och räddningsuppdrag samt att delta i upplysnings- och utbildningsverksamheten inom branschen.

Brandkårsungdomsverksamheten

Som stöd för brandkårsungdomsarbetet har man bildat olika samarbetsorgan. Dessa organs uppgift är att få brandkårens verksamhet att fungera så bra som möjligt. Brandkårsungdomarna bildar ingen egen organisation i motsats till ungdomsarbetet inom andra organisationer utan de fungerar som en del av och i symbios med organisationerna för brand- och räddningsväsendet. Grunden för all verksamhet är ungdomsavdelningen. Ungdomsavdelningen fungerar ofta som en underavdelning inom den frivilliga brandkåren men det finns faktiskt några avdelningar som är egna registrerade föreningar.

Brandkårerna har organiserat sig i verksamhetsområden som i sin tur bildar lokala brandkårsförbund. På riksplånet är det Räddningsbranchens centralförbund (oftast kallat enbart SPEK) som är huvudorganisation. Den internationella verksamheten tas om hand av CTIF:s kommission IJLK (International Jugendleiterkommission).

De svenska kårerna är indelade i 6 lokalförbund, Svenska Österbotten, Åboland, Åland, Västra Nyland, Mellersta Nyland och Östra Nyland, som alla i sin tur är medlemmar i Finlands Svenska Brand- och Räddningsförbund.

BRANDKÅRSDRÄKTEN

Man känner igen en brandkårist som en brandkårist speciellt då han är klädd i brandkårsdräkt. Då man är klädd i tjänste- eller brandkårsdräkt förväntas man uppföra sig ännu precisare och artigare än normalt.

När vi representerar den egna brandkåren och jobbar för brandväsendets anseende är en saklig och klanderfri klädsel en av de viktigaste sakerna att komma ihåg. Därför borde man närmare bekanta sig med etikett- och protokollregler. Etikett- och protokoll kan kallas för snobberi, men dessa är bara ett hjälpmedel för oss så vi vet hur vi skall bete oss i olika situationer som vi ändå i något skede av livet ställs inför.

Till en fullständig brandkårsdräkt för herrar hör följande utrustning:

- paraduniformsrock
- fältrock
- långärmad skjorta
- kortärmad skjorta
- byxor
- ytterrock av tyg
- regnrock
- skärmmössa
- uniformsmössa
- skinmössa
- skor, strumpor, ylletröja, skjorta, slips, halsduk, handskar och epåletter
- gradbeteckning (i enlighet med inrikesministeriets beslut)

Brandkåristens festdräkt betyder att man använder paraduniformsrock med stora ordnar eller ordensband. Festdräkten kan användas vid tillställningar som börjar efter kl. 18:00 och var det i inbjudan står frack eller mörk kostym med medaljer. På brandkårens egna tillställningar kan denna dräkt användas fastän tillställningen börjar före kl. 18:00.

Brandkårsungdomarna använder den dräkt som brandkåren har godkänt för dem. Som mössa används fält- eller båtmössan. Huvudsaken är, att alla har liknande klädsel.

Ungdomarnas utbildningsmärken skall fästas på den vänstra ärmen. Nivåmärkena man får efter extra mästarprov fästs på övningshalarens bröst.

ÖT 16-17

KLARERING AV ARBETSLEDNING

MÅL	<p>Eleverna kan göra en klarering av arbetsledning och vet när en sådan används. Eleverna kan packa in slang i häck/låda och kan rulla en slang enkel och dubbel samt förstår skillnaden i användandet av enkel- eller dubbelrulle.</p>
INNEHÅLL	<p>Klarering av arbetsledning, hantering av strålrör, rullandet av slang, packandet av slang i häck/låda.</p>
LEKTIONENS LÄNGD	<p>2 x 30 min.</p>
PLATS	<p>Övningsområdet</p>
REKVISITA	<p>Slangar i olika dimensioner, häck, låda, strålrör, pump, vatten, snabbblapp, slangbroar, slangbärare.</p>
BESKRIVNING AV LEKTIONEN <p>Rullandet kan också övas med 76 mm slang.</p> <p>Kom ihåg att gå igenom vattensignalerna samt hur man hanterar slangarna.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utbildaren visar olika slangar och eleverna svarar vilken slang det är frågan om. 2. Utbildaren berättar vilka tre typers ledningar man använder och skillnaderna mellan dessa. 3. Utbildaren visar hur en slang rullas dubbel, hur dubbelrullen klareras, hur slang rullas enkel och hur en enkelrulle klareras. 4. Utbildaren visar hur slang packas i häck/låda. 5. Eleverna dubbelrullar och klarerar slang i mindre grupper. Gå igenom medlemmarnas olika roll i klareringen. 6. Eleverna provar först klarering av slangar parvis och sedan i grupp. Varje klarering avslutas med användning av strålröret (dvs sprutar vatten). 7. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

SLANGAR och SLANGUTRUSTNING

- Slanglåda
- Slanghäck
- Slangväska
- Slangbärare
- Slangbroar
- Snabblappar

Olika slangförpackningar

- Lagerförpackning
- Enkelrulle
- Dubbelrulle
- Larmförpackning
- Slanglåda
- Slanghäck
- Slangväska
- Slanghärva

SLANGLEDNINGAR

- Huvudledning
- Arbetsledning
- Matarledning

Vikandet av slang i häck eller låda:

- invikning av slang i häck är lättare att göra om man är två personer som delar på arbetet
- den ena personen finns vid den slutna sidan av häcken medan den andra finns vid den öppna sidan
- slangens skall vara öppnad ur lagerförpackningen eller helt utdragen längs marken utan att vara tvinnad och tömd på vatten och luft
- från den öppna änden av häcken räcker man slangens åt den andra personen
- vecket görs så, att det inte blir utanför slanghäcken

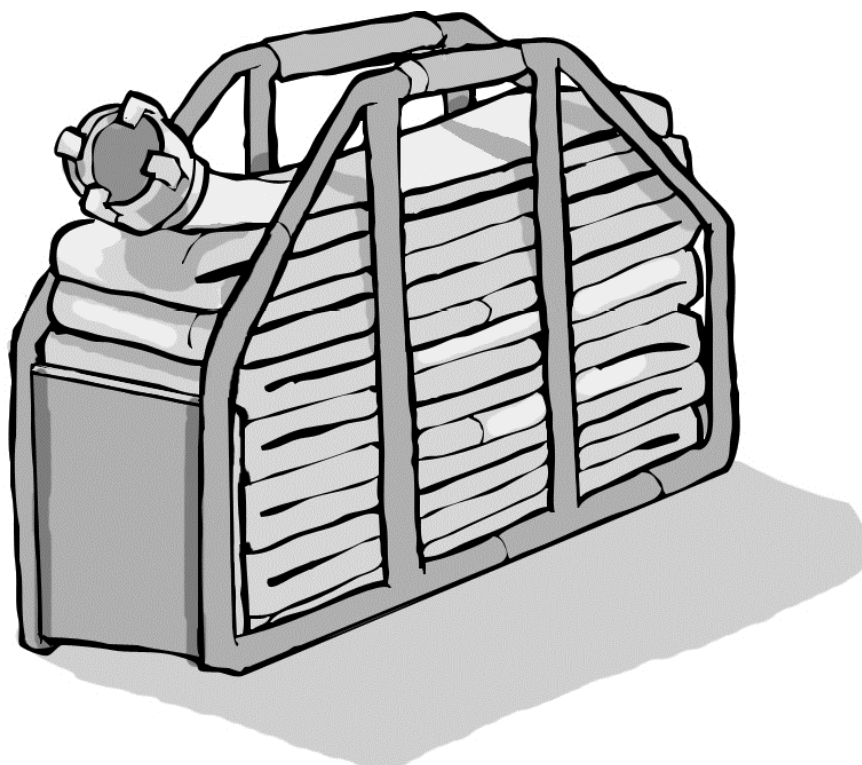
ARBETSLEDNING

Vattnet från grenstycket till strålröret förflyttas med hjälp av en arbetsledning. Arbetsledningen är typiskt en 39 eller 52 mm slang. Arbetsledningen avslutas med ett strålrör.

Då det är fråga om en större öppen brand kan man också använda sig av en arbetsledning med 76 mm slang. Detta kallas klarering av grov stråle. I vissa fall kan det vara ändamålsenligt att inte klarera en huvudledning och grenstycke utan man klarerar en arbetsledning (39 eller 51 mm) direkt från enheten. I detta fall pratar man om klarering av arbetsledning. På detta vis görs även en skumklarering.

STORDIA

SLANGFÖRPACKNINGAR

STORDIA

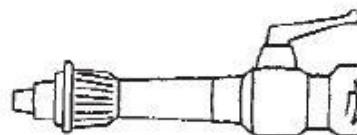
HANTERING AV SLANG

- **Stöt inte kopplingarna**
- **Håll kopplingarna rena**
- **Dra inte slangarna längs marken i onödan**
- **Se till, att det inte finns tvinn eller skarpa böjar på en trycksatt slang**
- **Akta för vassa kanter och föremål**
- **Öppna och stäng strålröret långsamt för tryckstötarna kan leda till ett slangbrott**
- **Stäng inte helt av vattenströmningen i slangarna vid köld för att förhindra att slangerna fryser**
- **Låt inga fordon köra över slangarna, använd slangbroar**
- **Lagra slangarna torrt och skyddade för solljus**
- **Tvätta och torka slangarna genast efter användningen**

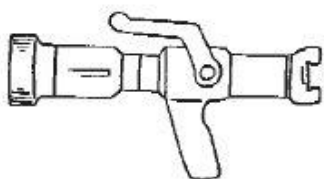
STORDIA

STRÅLRÖR

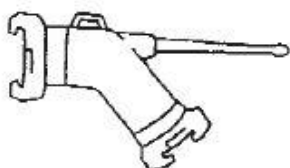
stålrör för rak stråle

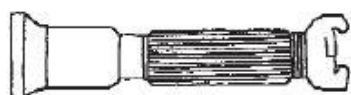
kombinationsrör

rekyldämpare

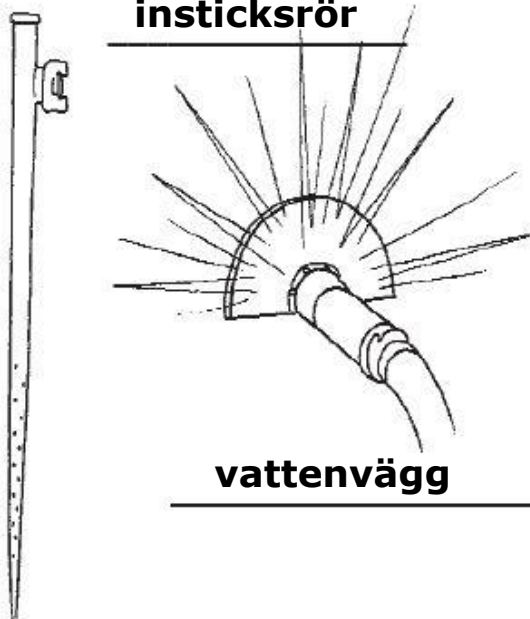

grov rak stråle

rak / dimstråle

insticksrör

vattenvägg

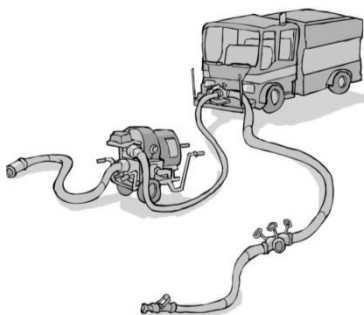
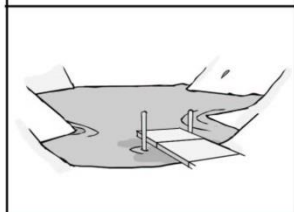
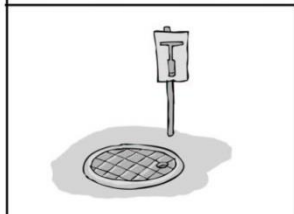
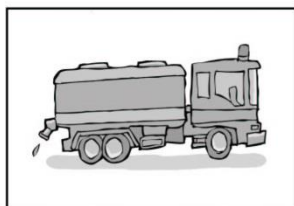

vattenkanon

ÖT 18

KLARERING AV TILLÄGGSVATTEN

MÅL	Eleverna känner till var man får tilläggsvatten och på vilket sätt.
INNEHÅLL	Klareringar, tankbil, brandpost, naturligt vattentag
LEKTIONENS LÄNGD	30 min.
PLATS	Övningsområdet
REKVISITA	Brandpostredskap, motorspruta + redskap, alternativt bilder på olika vattentag.
BESKRIVNING AV LEKTIONEN	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diskutera i grupper eller smågrupper vilka olika möjligheter det finns att ordna tilläggsvatten till en brandplats. Var får man vatten ifrån och vad bör man beakta? Hur får man vattnet transporterat från vattentaget till brandplatsen? Vad är vattenvägen? Vilka olika tilläggsvattenklareringar finns det? 2. Visa delar ur brandpostredskapen och fråga vad det är och varför det finns bland redskapen. Samma kan göras med motorsprutans redskap. 3. Berätta hur man läser av en brandpostskylt. Man kan också öva sökandet av en brandpost. 4. Gå igenom uppgifterna vid brandpostklarering, endera genom att klarera en brandpost eller genom att simulera. 5. Man kan även öva en klarering av motorsprutan. Gå igenom klareringen skedesvis och repetera enhetsens medlemmars roll. 6. Gå igenom hur man tar vatten ur en annan släckningsbil eller en tankbil. 7. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

VATTENTAG

Vattentagen indelas i **naturliga** vattentag och **konstruerade** vattentag.

Naturliga vattentag

- **Brandbrunnar** som i allmänhet är 4-6 m i diameter och 3-5 m djupa betongbrunnar vars vatten är förnybart.
- **Naturlig vattenpost** där ett rör dragits direkt till en sjö, havet eller en å via en isolerad brunn
- **Naturliga vattentag** kan också vara stränder, diken, dammar och liknande platser som kan nås med brandkårens utrustning

Konstruerade vattentag

- Ett traditionellt vattentag är en **brandpost** nedsänkt i marken. På senare år har man också börjar bygga brandposter infällda i väggar vilket gör att de inte är lika benägna att frysa på vintern.
- **Vattenstationen** är försedd med ett 150 mm uttag.
- Inom industrin finns vattentag som är kopplade till vattenledningsnätet eller ett särskilt vattentag för släckningsvatten, eller så är det kopplade till egna pumpar som pumpar sjövattnet.

Brandpostredskap

- Stånrör
- Tömningspump
- Mått
- Brandspett
- Brandpostnyckel
- Varningsmärkesserie
- Slangbroar

Vattenvägen

1. Vattentag
 - brandbrunn
 - brandpost
 - vattenstation
 - naturligt vattentag
2. Sugledning
3. Brandpump eller motorspruta
4. Mataledning
5. Tankbil eller släckningsenhet
6. Huvudledning
7. Grenstycke/grenstycke med grenkoppling
8. Arbetsledning
9. Strålrör

Tilläggsklareringar är:

- Klarering av tankbil
- Klarering av vattenpost eller vattenstation
- Klarering av motorspruta

Seriekörning via tank

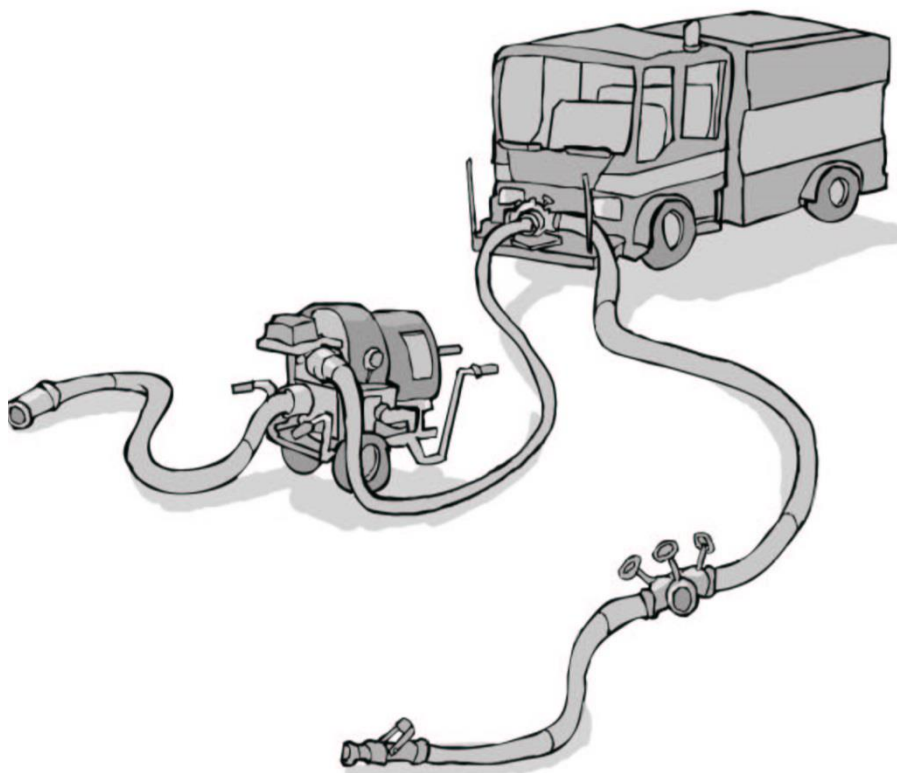
- Vatten förflyttas med en pump eller med en tankbil till släckningsbilens tank
- Släckningsbilens pumpar vattnet med sin egen pump till objektet
- Man får en oavbruten vattenförsörjning

Parallellmatning

- Vatten förflyttas med två pumpar till en huvudledning
- Vattenmängden fördubblas
- Används t.ex. tillsammans med en vattenkanon

Turvis matning

- Två eller flera tankbilar matar turvist vatten till släckningsbilens via en matarkoppling för turvis körning
- Med denna klarering uppnår man en oavbruten vattenförsörjning

ÖT 19

ARMATURREDESKAP

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÅNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> <p>Hantering av kopplingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • slå inte i kopplingarna, de kan skadas så de inte går att koppla ihop längre • håll kopplingarna rena från sand, snö och andra orenheter; smuts kan göra så de inte kan kopplas ihop • använd inte verktyg som hjälp för att koppla ihop kopplingar; använd inte annars heller våld • kontrollera packningarnas skick; serva dem med silikon • öppna kopplingar med bollventiler långsamt för att förhindra tryckstötter 	<p>Eleverna skall känna igen åtminstone grenstycket, grenstycke med grenkoppling, reduceringen och matarkopplingen för seriekörning samt förstå dessas betydelse.</p> <p>Brandkårens olika armaturredskap</p> <p>30 min.</p> <p>Lektionssalen / utbildningstältet</p> <p>Grenstycke, grenstycke med grenkoppling, reducering och matarkoppling för seriekörning</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utbildaren förevisar de vanligaste armaturredskapen som brandkåren använder och eleverna bekantar sig med dessa. 2. Utbildaren berättar vad redskapen används till och var de placeras på vattenvägen. 3. Diskutera allmänt om användandet av kopplingarna och hur de skall hanteras. 4. Berätta var och när kursen samlas nästa gång. <div data-bbox="574 1288 1364 1982"> </div>
--	---

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

Gå igenom var dessa armaturer skall placeras i vattenvägen dvs. vid transporten av vattnet från vattentaget till strålröret.

Berätta också hur de är konstruerade samt hur de olika y-styckena skiljer sig från varandra.

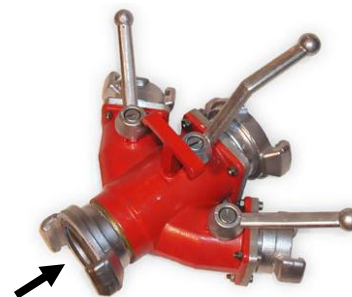
Matarkoppling för seriekörning

- ett klaff försett Y-stycke där vattnet strömmar från den gren där trycket är större till rot delen
- används oftast vid klarering av tilläggs vatten
 - fördelen är, att man inte behöver öppna matarledningen när man vill byta till ett annat vattentag (t.ex. turvis körning med tankbil till brandplatsen); på detta sätt undviker man vattenavbrott

Grenstycke

- är en koppling där slangledningen kan förgrenas och som är försett med avstängningsventiler (boll- eller skruvventiler)
- vattnet från huvudledningen kan fördelas i 2-3 arbetsledningar
- fungerar även som avstängare vid t.ex. slangbrott
- ingången är försedd med en 76 mm klokoppling och utgången med 3 x 51 mm eller 1 x 76 mm + 2 x 51 mm kolkopplingar

Grenstycke med grenkoppling

- kombination av en matarkoppling för seriekörning och ett grenstycke
- två ingångar säkrar klareringen vid t.ex. rökdykning där det är av stor vikt att inga vattenavbrott inträffar
- avstängningsventilerna är endera boll- eller skruvventiler

Reducering

- reduceringen är en kort, rak koppling som består av två olika storlekas klokopplingar
- används t.ex. för övergång från 76 mm huvudledning till 39 eller 51 mm arbetsledning

Allmänt om kopplingar

- kopplingarna som används i Finland är nyförtiden i allmänhet av aluminium, tidigare användes även mässing
- kopplingar av olika material kan ibland vara svåra att koppla ihop

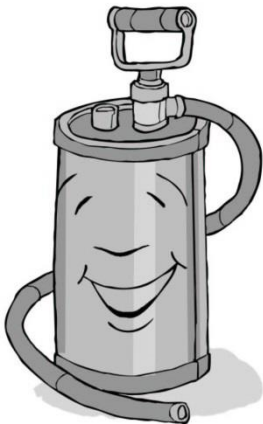
ÖT 20-22

KURSENS SLUTÖVNING

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> <p>Man kan också lägga till en skriftlig uppgift till slutprovet.</p>	<p>Eleverna repeterar det de lärt sig och upplever hur det känns att lyckas. Utbildarna får feedback på vad deltagarna lärt sig.</p> <p>Repetition av det man lärt sig under kursen gång.</p> <p>3 x 30 min.</p> <p>Övningsområdet</p> <p>Redskap som behövs enligt hur övningen är uppbyggd</p> <ol style="list-style-type: none"> Slutövningen kan utföras som en olympiad eller som en punktövning. Man behöver övervakare och hjälpredor för varje punkt. Vid planerandet av punkterna bör man ta i beaktande vad eleverna lärt sig just på denna kurs. Punkterna kan t.ex. vara följande: <ol style="list-style-type: none"> första hjälp (sidoläge, kontroll av patient, tryckförband, ...) förstahandssläckning (val av rätt släckare, släckandet, ...) olycka (nödanmälan, ...) knopar (görandet av en knop, bindandet av redskapsknippe, motorsåg, osv.) strålrör (hantering av strålrör, vattenmärken, ...) slangar (rulle, dubbelrulle, ...) Genomgången av övningen görs endera muntligt under utbildarens ledning eller skriftligt. Vad var det roligaste på lägret / kursen, vad var svårast? Vad skulle du ha velat lära dig mera om, vad var tråkigast? Berätta var och när kursen samlas nästa gång.
--	---

LT 23

AVSLUTANDET AV KURSEN

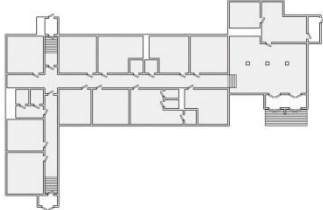
MÅL	Eleverna reser hem glada och nöjda. Utbildarna får respons angående kursen
INNEHÅLL	Kursavslutning, responstillfälle, utdelande av studieböckerna
LEKTIONENS LÄNGD	30 min.
PLATS	Lektionssalen / utbildningstältet
REKVISITA	
BESKRIVNING AV LEKTIONEN 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sitt eller stå i en ring så alla ser varandra. Utbildaren ger respons om kursen, slutövningen och lägret. Berätta kort om innehållet i följande kurs. 2. Tack och hälsningar framförs. Låt kurskamraterna skriva en hälsning i din arbetsbok. 3. Ifall eleverna inte gjort utvärderingen av kursen på förra lektionen görs den nu. 4. Utbildarna delar ut kursintyg, kursböcker och kursmärken samt skakar hand med eleverna. 5. Utbildaren berättar när och hur man kommer avsluta lägret. 6. Hjälpbildarna fyller i sina kritikblanketter och lämnar dem till kursdragaren. 7. Loppu slut för detta år !

VALBARA ÄMNEN

LT Vb 1	Omgivningens risker (skolan)
ÖT Vb 2-3	Vattensäkerhet
LT Vb 3	Lägerliv
ÖT Vb 4-6	Knopar
ÖT Vb 7	Strålrör
ÖT Vb 8	Frakturer
LT Vb 9	Förutsättningarna för förbränning, att rädda sig
LT Vb 10	Klädsel och brandkårmärken
LT Vb 11	Uppgörandet av regler för kursen
LT Vb 12	Trafikuppfostran
LT Vb 13	Enhetsnumrering
ÖT Vb 14	Ögonskador
LT Vb 15	Elsäkerhet
ÖT Vb 16	Armaturredskap

LT Vb 1

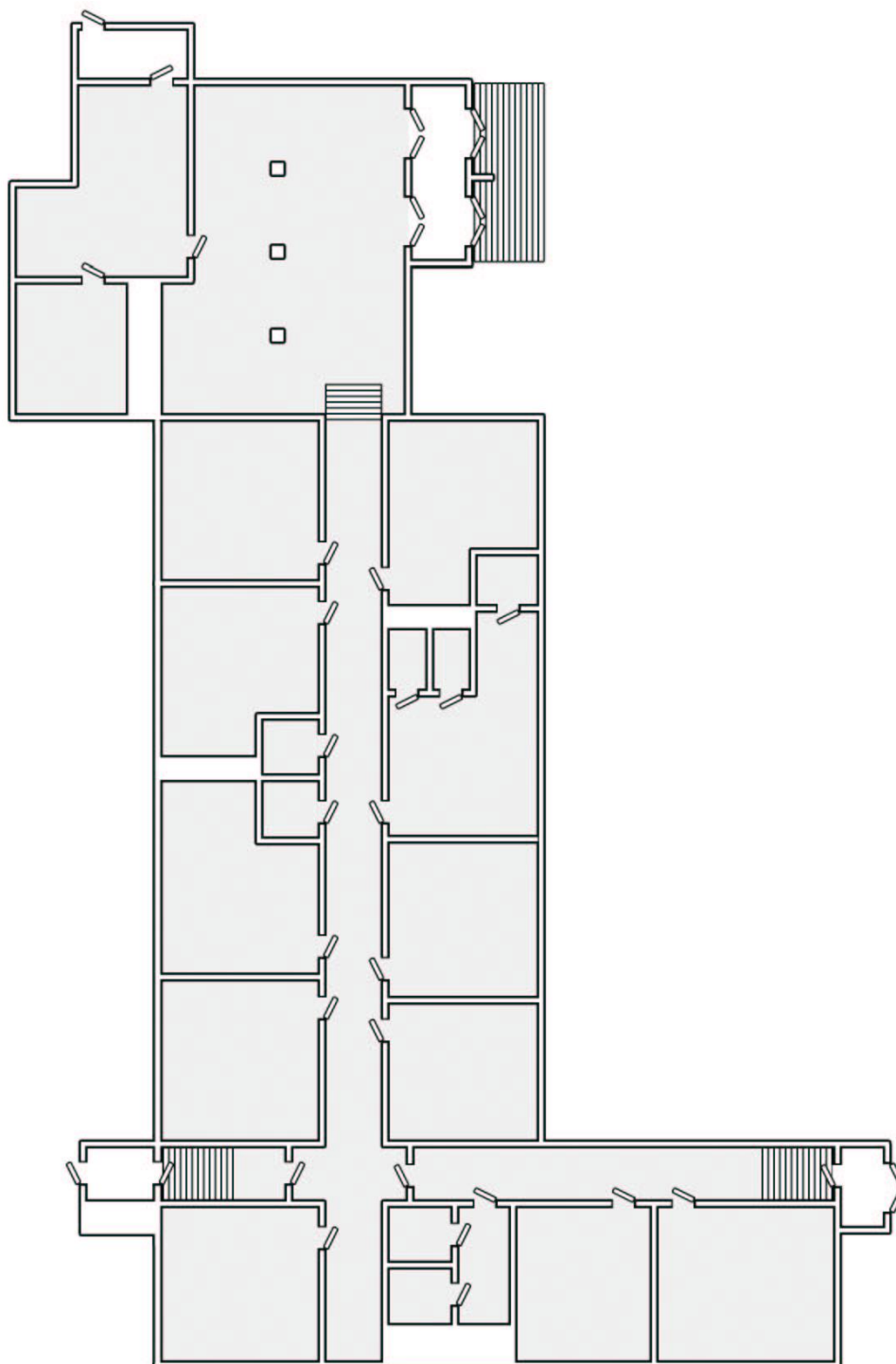
OMGIVNINGENS RISKER (SKOLAN)

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> <p>Bland stordian finns en bottenritning över en skola. Rita gärna in nödutgångar, brandvarnare, handbrandsläckare, osv.</p>	<p>Eleverna kan handla rätt i olika farosituationer som kan uppstå i skolan</p> <p>Eldsvådor, olyckor, förstahjälp</p> <p>30 min.</p> <p>Lektionssalen / utbildningstältet</p> <p>Flaptavla</p> <ol style="list-style-type: none"> Utbildaren inleder: "Några elever har fått lov att stanna kvar i klassen efter skoldagens slut för att förbereda en uppvisning. Klassrummet finns på fjärde våningen. En av eleverna känner litet röklukt". Hur skall eleverna handla? "Efter en stund börjar det tränga fram rök under dörren till förrådsrummet bak i klassen. Röken kommer in i klassrummet även genom dörren som leder till korridoren". Hur skall eleverna handla? "När eleverna öppnar dörren till korridoren ser de, att den är full med rök och sikten är mycket dålig". Hur skall eleverna handla? Diskutera situationen och gör anteckningar i arbetsboken. Visa stordian med frågor kring säkerheten i skolan. Låt eleverna fundera ut svaren parvis. <ul style="list-style-type: none"> I vilken del av din skola kan det lättast uppstå en eldsvåda? Hur kan man snabbast varna alla i skolbyggnaden om en hotande fara? Var finns nödutgångarna i din skola? Hur kan man begränsa mängden rök som uppstår vid en brand? Har ni övat att utrymma skolan? Vet du var uppsamlingsplatsen för din klass finns? <i>Alternativt kan man fundera i grupper på varför någon med flit vill tända på en eldsvåda och samtidigt utsätta många människor för fara.</i> Berätta var och när kursen samlas nästa gång.
---	---

FUNDERINGAR

- 1. I vilken del av din skola kan det lättast uppstå en eldsvåda?**
- 2. Hur kan man snabbast varna alla i skolbyggnaden om en hotande fara?**
- 3. Var finns nödutgångarna i din skola?**
- 4. Hur kan man begränsa mängden rök som uppstår vid en brand?**
- 5. Har ni övat att utrymma skolan?**
- 6. Vet du var uppsamlingsplatsen för din klass finns?**

STORDIA

LT Vb 2-3

SÄKERHET VID VATTEN

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> <p><i>Fundera på olika sätt att rädda din kamrat om han faller i vattnet från bryggan eller båten. Hur skall man fungera?</i></p>	<p>Eleverna kan bete sig tryggt på stranden, inte är rädda för vatten, lär sig grunderna i räddning utan hjälpmedel från stranden.</p> <p>Säkerhet på stranden, räddandet från brygga, simning</p> <p>30 min (<i>alternativt 2 x 30 min</i>)</p> <p>Simstranden</p> <p>Simdräkt, ämbar, kanistrar, ...</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Samling på simstranden, genomgång av säkerhetsdirektiv. <p><i>Dela in eleverna i två grupper. Lagen ställer sig i ett led ca 15 m från vattenlinjen. Den första i laget har ett ämbar. När startsignalen går springer han fram till vattnet, fyller ämbaret och bär det till en tunna. Han ger ämbaret åt följande och så fortsätter man tills tunnan är fylld. Ju längre man vågar springa ut i vattnet desto mera vatten får man i ämbaret.</i></p> 2. Eleverna funderar tillsammans hur man kan rädda nån från stranden eller bryggan som råkat i nöd (frälsarkrans, käpp, plastkanister, rep, osv. ...) 3. Övning gruppvis av räddning ur vattnet från stranden eller en brygga. 4. Man kan också öva simning med flytväst eller med kläderna på. 5. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.
---	---

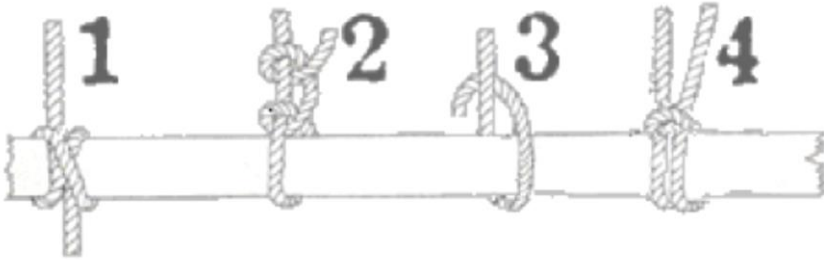
LT Vb 4

LÄGERLIV

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> <p><i>Vad får man göra och inte göra i naturen?</i></p> <p><i>Vad behöver man lov till?</i></p> <p><i>Kom ihåg allemansrätten.</i></p> 	<p>Eleven förstår hur lägret fungerar och klarar sig själv på lägret.</p> <p>Lägrets regler, kursens arbetssätt, att sova i tält (uppsättning, regnväder, torkandet av kläder, ...)</p> <p>30 min (kan kortas av, som en del av inledningen eller någon annan lektion)</p> <p>Lektionssalen/lägerområdet</p> <p>Tavla, karta över lägerområdet för utdelning åt eleverna</p> <p>1. Visa en karta över lägerområdet. Berätta var de olika viktigaste punkterna finns. Dela in eleverna i parvis grupper. Varje grupp får en karta över lägerområdet och därefter får grupperna söka upp ett antal platser på kartan.</p> <p><i>Man kan förbereda denna orientering på så sätt, att man placerar ett nummer eller bokstav vid varje punkt. Gruppen skall därefter komma ihåg vad som fanns vid punkten ifråga. På detta sätt kan man kolla att gruppen varit på rätt plats. Eleverna lär sig samtidigt hitta på området.</i></p> <p>2. <i>Man kan alternativt öva uppspannandet av ett tält, hissande av flaggan eller hur man gör upp en lägereld. Man kan dela in i mindre grupper som övar olika saker.</i></p> <p><i>Man kan också behandla andra viktiga saker för lägret som uppförandet, säkerheten, matarrangemang, osv. ...</i></p> <p>3. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.</p>
---	--

ÖT Vb 4-6

KNOPAR

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p>	<p>Eleverna repeterar de knopar de kan och kan använda dem i rätt tillfälle</p> <p>Olika knopar</p> <p>3 x 30 min</p> <p>Övningsområdet</p> <p>Linor</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dela in eleverna parvis. Två par jobbar ihop och gör några knopar runt ett träd. Därefter försöker man öppna det andra parets knopar så snabbt som möjligt. 2. Utbildaren repeterar de vanligaste knoparna. 3. Öva att binda ihop, transportera och lyfta olika redskap med hjälp av linor. 4. Öva några nya knopar. <ol style="list-style-type: none"> 1. Dubbelt halvslag 2. Dubbelt halvslag runt egen part 3. Halvslag 4. Lärkhuvud <ol style="list-style-type: none"> 5. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.
--	--

ÖT Vb 7

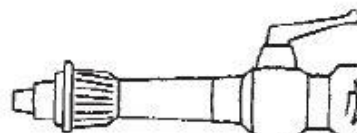
STRÅLRÖR

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> 	<p>Eleverna kan använda olika strålrör på ett säkert sätt. Får en trevlig upplevelse med vatten.</p> <p>Strålrör, strålrörsteknik, praktiska övningar med strålrör</p> <p>30 min</p> <p>Övningsområdet</p> <p>Arbets slangar, olika strålrör, pump, vattenkälla, slangar</p> <p>Strålrörsstafett: <i>Eleverna delas i två lika stora grupper. Varje grupp får tre slangar och två strålrör. Slangrullarna placeras 5 m från varandra och 5 m från den sista slangen finns det en påle att svänga runt. Vid starten tar den första deltagaren båda strålrören, springer till den första slangen, kopplar ena strålröret i slangen, springer därefter till den andra slangen och kopplar det andra strålröret där. Därefter springer man till den tredje slangen, kopplar kopplingarna i varandra, rundar vändpålen och kommer tillbaka, öppnar kopplingarna och tar med sig strålrören. Strålrören ges åt följande i tur och så fortsätter man genom hela laget. Det lag som först är färdigt har vunnit stafetten.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utbildaren går igenom olika typer av strålrör och hur de används med hjälp av stordian eller riktiga strålrör samt berättar i vilka grupper man delar in strålrör. 2. Övning med olika strålrör. Utbildaren visar modellutförande. Varje elev får prova på att spruta. 3. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.
---	---

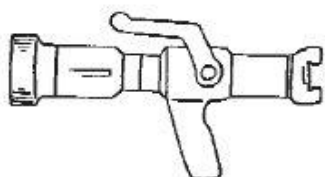
STORDIA

STRÅLRÖR

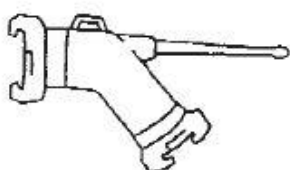
stålrör för rak stråle

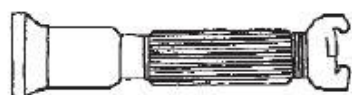
kombinationsrör

rekyldämpare

grov rak stråle

rak / dimstråle

insticksrör

vattenvägg

vattenkanon

ÖT Vb 8

FRAKTURER

MÅL	Eleven fördjupar sin kännedom om olika frakturer.
INNEHÅLL	Första hjälp för frakturer, stödmetoder
LEKTIONENS LÄNGD	30 min
PLATS	Lektionssalen
REKVISITA	Spjälor, mitellor, köldpåsar, stödmaterial
BESKRIVNING AV LEKTIONEN 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Repetera vilka frakturer som finns. Förevisa med hjälp av bilder eller exempel på olika spjäl- och förbandsmaterial. 2. Utbildaren visar hur man gör stödförband. Eleverna övar därefter. 3. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

LT Vb 9

ATT RÄDDA SIG UR EN BRAND

MÅL	Eleverna kan fungera rätt vid en eldsvåda
INNEHÅLL	Evakuering av en brinnande byggnad, funktion under evakueringen och efter den.
LEKTIONENS LÄNGD	30 min
PLATS	Lektionssalen
REKVISITA	Flaptavla, tuschar, berättelse, projektor, ljus, glasburkar, bord och stolar
BESKRIVNING AV LEKTIONEN Rädda dig själv och andra som är i fara. Gör en nödanmälan till 112. Försök att släcka med närmaste förstahands-släckare. Begränsa branden genom att stänga fönster, dörrar och ventilationsanordningen. Vägleid brandkåren till platsen och se till, att brandbilen kan ta sig obehindrat fram till olycksplatsen.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fundera i grupper på hur man tar sig ut från ett egnahemshus, tredje våningen i ett våningshus, hotellets tionde våning... <i>Man föreställer sig situationer där branden är i korridoren, nedre våningen, det egna rummet...</i> Alternativt kan man läsa berättelsen Lisbeth och eldsvådan och tillsammans fundera på, vad Lisbeth skall göra. 2. Skriv i små grupper på ett stort papper anvisningar hur man räddar sig. 3. Utbildaren går igenom stordian om hur man räddar sig ur en eldsvåda. 4. Visa en brandvarnare. Fundera tillsammans hur den skall placeras i en lägenhet eller ett egnahemshus. Varför skall man ha en brandvarnare? Man kan även öva batteribytest i brandvarnaren. <i>Alternativt kan man dela in eleverna i grupper. Varje grupp får ett ljus och en glasburk. Någon i gruppen tänder ljuset och en stund senare lägger man glasburken upp och ned över ljuset. Ungdomarna kan motiveras genom att ordna en gissnings-tävling där man får gissa hur länge ljuset brinner efter det man sätter burken på ljuset. Den som gissar bäst kan få ett pris. Man märker, att ljuset slocknar pga. att det inte finns mera syre i glasburken. Utbildaren förklarar vad som behövs för en förbränning; syre, brännbart material och tillräckligt hög temperatur.</i> 5. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

Brandvarnaren varnar i ett tidigt skede av en brand. Den tilläggstid man får tack vare brandvarnaren, är med tanke på att rädda sig, av utomordentlig vikt. Lagen säger, att varje lägenhet skall vara försedd med en brandvarnare. Lägenhetsinnehavaren skall se till att brandvarnaren är i funktionsdugligt skick.

Brandvarnaren märker rök mycket snabbt - även när personerna sover - och alarmerar därefter med ett mycket högt ljud. På så sätt får man längre tid att rädda sig. Brandvarnaren räddar tiotals liv varje år.

Montering av brandvarnaren:

- **en brandvarnare bör finnas i varje lägenhet**
- obligatorisk även i sommarvillor
- montera brandvarnaren **i taket på den högsta platsen** för den varma röken stiger uppåt
- placera brandvarnaren minst 50 cm från en vägg
- åtminstone en brandvarnare per våning
- vissa modeller kan förses med en extra låda för batteriet för att underlätta batteribytet
- rekommenderas även för båtar och husvagnar
- undvik att placera brandvarnaren i köket, i närheten av en spis eller i närheten av tvättrum
- placera gärna en brandvarnare även i trappuppgången, på vinden och i källaren
- för hörselskadade personer finns speciella brandvarnare med vibrationsalarm
- en resebrandvarnare skyddar dig även på semesterresan
- brandvarnaren är ditt hems lagstadgade säkerhetsanordning

Brandvarnaren larmar endast om batteriet är i skick:

- kontrollera brandvarnarens funktion **minst en gång i månaden**
- **byt batteriet varje år**, t.ex. på 112 dagen den 11 februari
- rengör brandvarnaren genom att dammsuga den försiktigt
- brandvarnaren meddelar själv med korta ljudsignaler när batteriet håller på att ta slut

Avlägsna dig från en brinnande byggnad men gå inte in i röken

- om din egen lägenhet brinner, ta dig ut och stäng dörren efter dig
- hjälp de övriga att ta sig ut
- om det brinner hos din granne eller i trappuppgången skall du stanna i din egen lägenhet och vänta på hjälp på balkongen eller vid ett öppet fönster; väck uppmärksamhet genom att ropa eller genom att vinka
- försök släcka elden med handbrandsläckare eller släckningstäcke om det är möjligt
- stäng dörrar och fönster när du tar dig ut ur lägenheten
- ring 112 från en säker plats
- vägled brandkåren till platsen
- ta trapporna när du lämnar lägenheten, man kan bli instängd i hissen

BERÄTTELSE

LISBETH OCH ELDSVÅDAN

Lisbeth hade just kommit hem från skolan och ätit ett mellanmål. Familjen bor i ett egna hemshus i en mindre by på landsbygden. Efter mellanmålet går hon till sitt rum på andra våningen för att se på TV. Musiken i TV:n spelar högt för Lisbeth gillar musik. Lisbeth äter lösgodis och plötsligt känner hon röklukt. Hon stänger dörren till sitt rum efter som hon tänker, att det är hennes lillebror Leif som igen bränner popcornen i botten. "Så typiskt Lefa" tänker Lisbeth argt.

Lisbeth är fortfarande arg på Lefa, de grälade tidigare på dagen, eftersom Lefa inte hade släppt ut deras katt Lulu fastän han kom tidigare hem från skolan än Lisbeth. Lisbeth var några timmar på jobb i bybutiken efter skolan så därför var hon hemma senare. Lisbeth ökade på volymen för de spelade en jättebra sång på TV:n. Plötsligt märkte hon, att röklukten blev värre och att röken kom in igenom dörrspringan. Lisbeth öppnade dörren och såg, att hela vardagsrummet var rökfyllt. Hon öppnade fönstret för att vädra ut röken. När hon öppnade fönstret i vardagsrummet märkte hon, att hela soffan brann. Då sprang Lisbeth ut och gömde sig i skogen.

STORDIA

ELDSVÅDA

Rädda dig själv och andra som är i fara.

Gör en nödanmälan till 112.

**Försök att släcka med närmaste
förstahandssläckare.**

**Begränsa branden genom att stänga fönster,
dörrar och ventilationsanordningen.**

**Väglöd brandkåren till platsen och se till, att
brandbilen kan ta sig obehindrat fram till
olycksplatsen.**

STORDIA

ATT RÄDDA SIG UR EN ELDSVÅDA

LT Vb 10

KLÄDSELN

<p>MÅL</p>	<p>Eleverna förstår hur man betar sig i brandkårsdräkt och känner till olika dräkter. Känner till de frivilliga brandkårens märken och att andra personalgrupper använder sina egna märken.</p>
<p>INNEHÅLL</p>	<p>Dräkter som brandkåren använder, hur dräkterna används och respekteras.</p>
<p>LEKTIONENS LÄNGD</p>	<p>30 min.</p>
<p>PLATS</p>	<p>Lektionssalen</p>
<p>REKVISITA</p>	<p>Utbildaren har en fullständig brandkårsuniform, Bilder på olika dräkter</p>
<p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utbildaren frågar vilka olika brandkårsdräkter eleverna känner till och vilka dräkter som de har i användning i sina egna kårer. 2. Utbildaren går igenom de olika märkena som brandkårsungdomarna använder samt de märken och dräkter som den frivilliga brandkåren använder. 3. Fundera på vilken dräkt som används vid vilket tillfälle. Påpeka, att hur en enskild person betar sig i brandkårsdräkt inverkar på hela brandkårens image. <ol style="list-style-type: none"> 4. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

Man känner igen en brandkårist som en brandkårist speciellt då han är klädd i brandkårsdräkt. Då man är klädd i tjänste- eller brandkårsdräkt förväntas man uppföra sig ännu precisare och artigare än normalt.

När vi representerar den egna brandkåren och jobbar för brandväsendets anseende är en saklig och klanderfri klädsel en av de viktigaste sakerna att komma ihåg. Därför borde man närmare bekanta sig med etikett- och protokollregler. Etikett- och protokoll kan kallas för snobberi, men dessa är bara ett hjälpmedel för oss så vi vet hur vi skall bete oss i olika situationer som vi ändå i något skede av livet ställs inför.

När en brandkårist rör sig i uniform är han ofta ett föremål för intresse och fungerar därför som modell. Detta skapar ett ansvar för ett uppträdande som är korrekt och exemplariskt. Grundläggande för ett bra uppträdande är naturlighet, vänlighet och att ta hänsyn till andra. En bra grund för uppträdandet kan vara artighet som även hör till brandmannens dygder. Artighet är en vänlig inställning till andra och att observera positiva saker. Tillgjordhet är inte samma som artighet. (Kipinä, J. Hassila).

Till en fullständig brandkårsdräkt hör följande utrustning:

- uniformsrock
- lång- eller kortärmad ljus skjorta
- raka byxor
- båt- eller skärmmössa
- mörka skor
- mörka strumpor
- mörkblå slips

Brandkåristens festdräkt betyder att man använder paraduniformsrock med stora ordnar eller ordensband. Festdräkten kan användas vid tillställningar som börjar efter kl. 18:00 och om det i inbjudan står frack eller mörk kostym med stora medaljer. På brandkårens egna tillställningar kan denna dräkt användas fastän tillställningen börjar före kl. 18:00.

Släckningsdräkt:

- halardräkt eller rock och byxor
- brandhjälm
- brandskodon
- brandhandskar
- underhuva

Brandkårsungdomarnas märken

Brandkårsungdomarna använder speciellt fastslagna märken som bärs på dräktens högra ärm. Brandkårens ungdomsledare använder samma märken och bär dem på samma sätt samt dessutom övriga märken beroende på tjänsteställningen i brandkåren.

Grundmärket för brandkårsungdom

NyKu 1

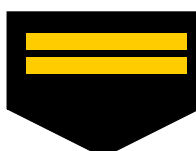
NiKu 1

1 forts.kurs

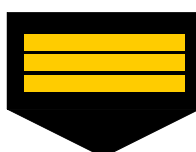
NyKu 2

NiKu 2

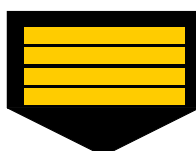
2 forts.kurser

NiKu 3

3 forts.kurser

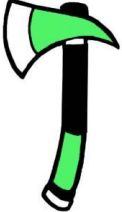
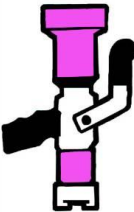

NiKu 4

4 forts.kurser

Nivåmärken

Nivåkurs I	Nivåkurs II	Nivåkurs III	Nivåkurs IV
			
Slangmästare	Redskapsmästare	Strålmästare	Sprutmästare

LT Vb 11

UPPGÖRANDE AV SPELREGLER FÖR KURSEN

MÅL	Eleverna förbinder sig att fungera i grupp enligt på förhand uppgjorda regler.
INNEHÅLL	Elevernas egna regler för kursen (mobbing, att hjälpa andra, hålla tidtabeller, osv...)
LEKTIONENS LÄNGD	30 min.
PLATS	Lektionssalen
REKVISITA	Flaptavla, pennor
BESKRIVNING AV LEKTIONEN 	<p><i>Om det förekommit mobbing eller utfrysning inom gruppen kan man alternativt behandla mobbing istället för lägrets regler eller så kan man via olika lekar förbättra samhörigheten inom gruppen.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Gå igenom de allmänna reglerna samt säkerhetsreglerna för lägret. Fundera tillsammans ut lämpliga straff för den som bryter mot kursens regler. Fundera under utbildarens ledning på vad man menar med mobbing. Pictionary tävling med brandkårsämnen. Dela in eleverna i två grupper. En ur gruppen ritar någonting (t.ex. pyttsspruta) medan de andra i gruppen gissar vad det är. Om gruppen inte hittar rätt svar inom en minut får den andra gruppen gissa. Man får poäng för varje rätt gissning. <i>Svansnata med två lag. Det lag som har flest svansar vid spelets slut har vunnit</i> Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

Mobbning innebär att en eller flera personer utsätts för systematiska trakasserier inom en social grupp. Det kan involvera våld eller hot om våld och kan förekomma på exempelvis arbetsplatser, i skolan eller inom militärlivet. En person som mobbar en annan kallas mobbare. Mobbning kan involvera ett eller flera av det som juridiskt benämns misshandel, olaga hot, förolämpning, förtal, övergrepp i rättssak, stöld, skadegörelse, olaga frihetsberövning, ofredande och sexuellt ofredande.

Mobbning handlar i många fall om att skaffa sig makt och status. Studier visar att mobbare vanligen har gott självförtroende och begränsad empati. Mobbare trivs med den makt det innebär att kunna kontrollera och trakasserare en annan individ.[källa behövs] För att uppnå sitt mål behöver mobbarna den tysta massan till hjälp, det vill säga betraktare, som höjer mobbarens status genom att avstå från att ingripa. För att stävja mobbning är det nödvändigt att ingripa mot dem som mobbar. Som ett led i förebyggande arbete är det också önskvärt att få följeslagarna eller betraktarna att reagera och agera, det vill säga sänka toleransen för mobbning.

Mobbning kan indelas i olika kategorier:

- Fysisk mobbning (slag, sparkar, knuffar, dra i håret, tafsa, trycka upp mot vägg, förstöra kläder, väskor eller skolarbeten med mera)
- Verbal mobbning (rykten, hån, hot, glåpord, öknamn, klotter, nedsättande kommentarer)
- Psykisk mobbning (blickar, suckar, kommentarer, imitationer (t.ex imitera någons haltande, sätt att tala, etc), vända ryggen till, inte lyssna på förslag, flytta sig om någon sätter sig bredvid, resa sig upp och lämna sällskap när någon anländer, ignorera, utfrysning, ogrundad portning och svartlistning)
- E-mobbning (rykten via exempelvis chattprogram eller communityn, förtal via Internet-sidor, hot via SMS, spridning av bilder och filmer på till exempel Internet utan godkännande med mera, trakasserier på forum, bloggar och wikier)
- Övriga former (beställa varor, göra ansökningar, skriva insändare och kontaktannonser i den mobbades namn, sprida den mobbades kontaktuppgifter)

<http://sv.wikipedia.org/wiki/Mobbning>

LT Vb 12

TRAFIKUPPLYSNING

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> 	<p>Eleverna förstår att använda hjälm när de cyklar och kan röra sig säkert med cykel.</p> <p>Trafiksäkerhet (cykel)</p> <p>30 min.</p> <p>Lektionssalen / utbildningstältet</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Berätta, att man kan undvika olyckor genom att lära sig och att det viktigaste är att känna till i riskerna i trafiken och vilka faktorer som påverkar på detta (andra trafikanter, trafikomgivningen, vägen, föret, ...). Man kan undvika olyckor genom att lära sig iakta den övriga trafiken och läsa ur den vad som håller på att ske (fyll i arbetsboken). 2. Utbildaren frågar ungdomarna vilken säkerhetsutrustning som finns på en cykel (reflexer, lampa) och vilka man själv kan använda (hjälm). Fråga hur många som använder hjälm och diskutera om vad som kan hända om man inte använder reflexer eller hjälm (fyll i arbetsboken). 3. Både ungdomarna och fortskaffningsmedlet skall vara i skick. Titta på kontrollistan i arbetsboken och ge hemläxa att kontrollera den egna cykeln. 4. Fråga eleverna vad situationshastighet betyder. Vid farosituationer kan en liten sänkning av hastigheten betyda många meter kortare bromssträcka. Löst grus, våt asfalt, stenar eller gropar kan göra att balansen plötsligt rubbas. 5. Berätta var och när kursen träffas samlas nästa gång.
--	---

LT Vb 13

ENHETSNUMRERING

MÅL	Eleverna förstår principen hur enheterna numreras och vilka uppgifter man kan läsa ur numrorna.
INNEHÅLL	De allmännaste enhetsnumreringarna.
LEKTIONENS LÄNGD	30 min.
PLATS	Lektionssalen / utbildningstältet
REKVISITA	Flaptavla, märken
BESKRIVNING AV LEKTIONEN	<ol style="list-style-type: none">1. Utbildaren berättar varför man använder beteckningar på enheterna.2. Diskutera vilka enhetsnumreringar eleverna kommer ihåg.3. Utbildaren går igenom principen för enhetsnumreringen.4. Utbildaren går igenom hur man kan urskilja de olika enhets-typerna ur numreringen.5. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

ENHETSNUMRERING

Allmän linjedragning för enhetsbeteckningarna

Nödcentralverkets operativa samarbetsgrupp (överdirektörmötet), som representerar alla aktörer som fungerar i nödcentralens gränssnitt, har kommit överens om att enhetsbeteckningarna ska innehålla mellan sju och åtta tecken:

Första tecknet (6RSA1132) som vid behov används under övergångstiden och enbart i informationssystemen i syfte att precisera) anger **nödcentralområdets nummer**.

Andra tecknet (6RSA1132) är en bokstav som anger enhetens **verksamhetssektor** och kommer från de engelskspråkiga namnen: R räddning (rescue), P polis (police), E hälsovårdsväsendet (emergency medical services), B gränsbevakningsväsendet (border guard) och S socialväsendet (social health care). För aktörer som fungerar i nödcentralens gränssnitt men inte hör till en verksamhetssektors egen numrering bestäms beteckningarna enligt följande: A Finavia (aviation), C tullen (custom), M försvarsmakten (military) och V frivilliga (volunteer).

Tredje och **fjärde** tecknet (6RSA1132) är bokstäver som anger **räddningsverk, polisinsättning, sjukvårdsdistrikt** eller del av det eller **gränsbevakning**. Bokstäverna för räddning och polis beskriver samtidigt ofta landskapet, men vid behov kan man även beskriva ett myndighetsområde eller på annat sätt bildad riksomfattande enhet. Övriga beteckningar med två bokstäver som baserar sig på annat än landskapsvis indelning bestämmer varje sektor själv. På motsvarande sätt bestämmer sektorn om bokstavskombinationer och enhetsbeteckningar för de utomstående enheter som har anknytning till sektorn och fungerar i nödcentralens gränssnitt.

De sista **3** eller **4 siffrorna** (6RSA1132, nedan nummerdel) får varje sektor använda för att noggrannare ange **områdesindelning, enhetsklass** och **enhetens ordningsnummer**. Det rekommenderas en modell där första siffran anger enhetsklass (användningsändamål) och tredje siffran anger enhetens ordningsnummer, det vill säga vilken i ordningen av en viss klass enheten i fråga är på området. Om det är tillräckligt att ange en nummer för varje av dessa så bildas en tresiffrig nummerkombination.

För en av dessa tre, det vill säga antingen noggrannare beskrivning av områdesindelning, enhetsklass eller enhetens ordningsnummer, går det använda två siffror bara valet görs nationellt och berör hela verksamhetssektorn. Då blir enhetsbeteckningens nummerdel fyrsiffrig. Tresiffriga slutdelar kan vid behov kompletteras med nollor framför så att de blir fyrsiffriga och så att beteckningarna är lika långa (om systemen förutsätter det). Om en sektor inte behöver en siffra eller siffror för att ange området noggrannare kan sektorn till dessa delar använda den numrering man vill ha. En sektor kan även avvika från den rekommenderade ordningen ovan (noggrannare område, klass, ordningsnummer). Av nummerdelen förutsätts ändå att det framkommer enhetens klass det vill säga beskrivning av fordonet, redskapen och vårdberedskapen.

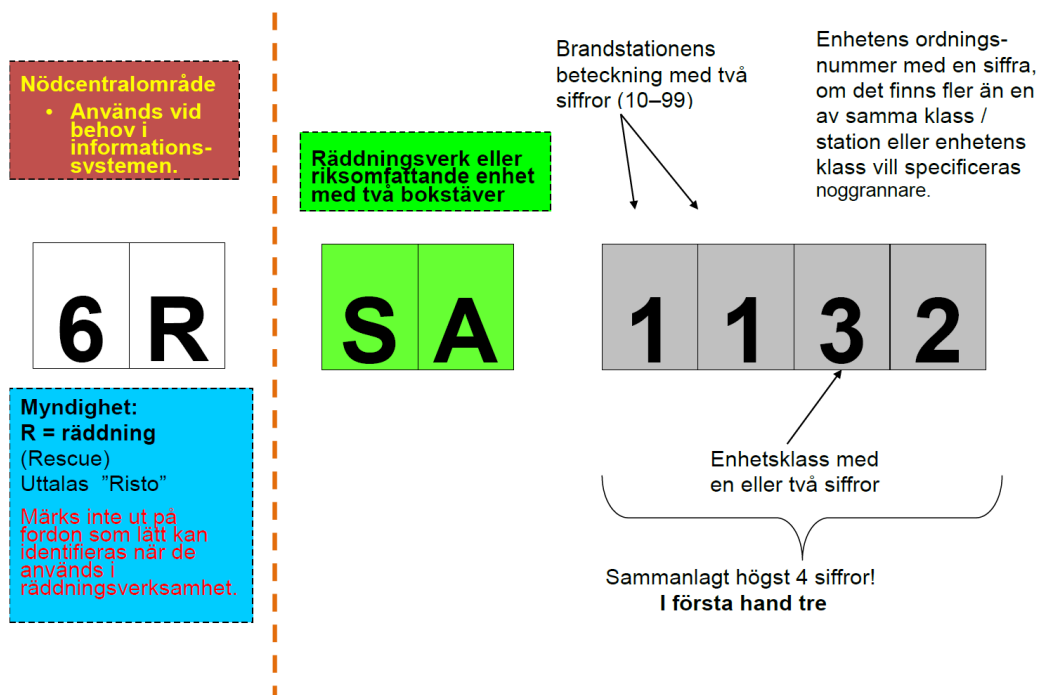
Indelning av enhetsklasser kan varje sektor bilda som de vill, ändå så att för myndigheternas gemensamma enhetsklasser reserveras 8 = fartyg och 9 = luftfarkost. Om sektorn inte har fartyg eller luftfarkoster kan man använda även dessa siffror som man vill i klassindelningen. Det är väsentligt att numreringen är riksomfattande enhetlig på hela sektorn. Vid behov kan en sektor fördubbla ordningssiffrornas antal för enheter av en viss klass för att beskriva enhetsklassen med två siffror i stället för en (till exempel polisens personbil av modell paketbil kunde beskrivas med siffrorna 3 och 4). Beteckningar som beskriver ledningsenheter kan till nummerdelen, avvikande från vad som nämndes ovan, vara tvåsiffriga.

Vid radioanrop används landskapet sagt i klartext. För andra enheter än landskapsvis indelade enheter används radioalfabetet (till exempel riksomfattande enheter och läroanstalter).

På dekalerna som fastsätts på fordonen används två bokstäver för enhetsbeteckningen som anger enheten eller området och därefter nummerdelen som är tre- eller fyrsiffrig.

Syftet med anvisningen är även att precisera den gemensamma ståndpunkt som nämndes ovan att tillämpas i räddningsverken och räddningsinstitutet.

(Utdrag ur Anvisning om räddningsväsendets enhets- och anropsbeteckningar 1/2011)

Tredje siffran	Användningsändamål	Fjärde siffran	Användningsändamål
1	Släckningsbil	2 - 4	ordningsnummer vid behov
		5 - 9	Lättsläckningsbil
2	Tank- och släckningsbil	2 →	ordningsnummer vid behov
3	Tankbil	2 →	ordningsnummer vid behov
4	Skum- och pulverbil	1 - 4	Skumbil
		5 - 9	Pulverbil
5	Röjningsbil	2 - 4	ordningsnummer vid behov
		5	Räddningsdykarbil
		8	Kemskyddsbil
6	Stegbil, hävare med integrerad stege eller skylift	2 →	ordningsnummer vid behov
7	Manskapsbil	2 →	ordningsnummer vid behov
8	Fartyg eller båt (medräknat svävare)*	2 →	ordningsnummer vid behov
9	Övrigt fordon	2, 3	ordningsnummer vid behov
		4	Växelflaksbil
		5	Djurräddningsbil
		6	Skadeskyddsbil
		7	Slangbil
		8, 9	Terrängfordon (fyrhjulig, motorkälke mm.)
0	Inte i användning		

ÖT Vb 14

ÖGONSKADOR

MÅL	Eleverna kan ge första hjälp för en ögonskada.
INNEHÅLL	Övning i första hjälp för ögonskada.
LEKTIONENS LÄNGD	30 min.
PLATS	Lektionssalen / utbildningstältet
REKVISITA	Flaptavla
BESKRIVNING AV LEKTIONEN	<ol style="list-style-type: none">1. Diskutera vilka skador man kan få på ögat och vid vilka tillfällen de kan ske.2. Gå igenom första hjälpen för ögonskador.3. Diskutera om eleverna har erfarenheter av ögonskador.4. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

Ögonskador

Ögonskador orsakas ofta av kringflygande partiklar men även av stänk från frätande vätskor eller slag mot ögat. Ta kontakt med en ögonakut om du fått in ett föremål i ögat som inte försvinner när du sköljer ögat, om du fått en vass flisa eller en frätande vätska i ögat eller om du fått ett slag mot ögat.

Ögonskador kan uppstå om man exempelvis får en metallflisa eller ett stänk av något frätande ämne i ögat. Även ett litet sandkorn kan innebära mycket obehag då det skaver och tårarna rinner. Normalt sköljs små partiklar ut med tårvätskan. Men de kan också orsaka skador, till exempel små sår på hornhinnan. Även små skador kan leda till allvarlig synnedsättning.

Alltför stark UV-strålning kan också orsaka skador på hornhinnan, linsen och näthinnan. Snöytor som starkt reflekterar solens UV-strålning kan orsaka snöblindhet, då mängder av små sår uppstår på hornhinnan. Det gör mycket ont, men läker efter några dagar. Den som tittar mot solen riskerar att få brännskador på näthinnan.

Ögonskador kan förstås också orsakas av föremål som träffar ögat. Till exempel kan en snärt från en kvist ge smärtsamma sår på hornhinnan. Trubbigt våld mot ögonregionen kan orsaka frakturer på ögonhållans ben, vilket i sin tur kan störa ögats rörelser och ge dubbelseende.

Symtom på ögonskador

I de flesta fall känner du att det skaver och svider i ögat, särskilt när du blinkar. Ögat kan bli rött och irriterat. Tårarna rinner och du kan bli överkänslig för ljus. Även synförändringar kan förekomma. Oftast drabbas bara det ena ögat. Vid infektioner, däremot, drabbas ofta båda ögonen.

FATTAS TEXT!!!!

LT Vb 15

ELOLYCKOR

MÅL	Eleven vet vilken är första hjälpen vid olyckor med elektricitet.
INNEHÅLL	Elolyckor, förebyggande av dem, första hjälp vid elolyckor.
LEKTIONENS LÄNGD	30 min.
PLATS	Lektionssalen / utbildningstältet
REKVISITA	Flaptavla
BESKRIVNING AV LEKTIONEN	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mångsidiga och intressanta historier och uppgifter finns på adressen http://sahkoturva.info/lapset/robo11.html (på finska) 2. Diskutera tillsammans vad elektricitet är och till vad den behövs. <p><i>Med hjälp av elektriciteten kan man lätt flytta energi dit man behöver den. Elkablarna finns i alla rum i huset. Elektriciteten kommer till huset från kraftverken via kablar i luften och i marken. I musklerna finns det muskelkraft och den energi som framställs i kraftverken kallas elektricitet. Kraftverket är som en stor fabrik som fungerar med eld eller vatten som bränsle. Elektriciteten bildas när bränslet, t.ex. stenkol, naturgas eller olja bränns och dess energi därmed frigörs och omvandlas till elektricitet i en generator. Elektricitet kan framställas på olika sätt, men all el härstammar i sista hand från solen. I ett bränsle finns energin lagrat i kemisk form medan den i vattnet och vinden finns som rörelseenergi.</i></p> 3. Diskutera om skador som uppstått pga. elektricitet. Har någon egna erfarenheter? Vilken första hjälp skall man ge vid olyckor med el? 4. Diskutera tillsammans säkerheten på de apparater man använder hemma. (inga söndriga sladdar, inte i närheten av vatten, drag ut stöpseln då du går hemifrån osv.). 5. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

ÖT Vb 16

ARMATURREDESKAP

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> <p>Hantering av kopplingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • slå inte i kopplingarna, de kan skadas så de inte går att koppla ihop längre • håll kopplingarna rena från sand, snö och andra orenheter; smuts kan göra så de inte kan kopplas ihop • använd inte verktyg som hjälp för att koppla ihop kopplingar; använd inte annars heller våld • kontrollera packningarnas skick; serva dem med silikon • öppna kopplingar med bollventiler långsamt för att förhindra tryckstötter 	<p>Eleverna skall känna igen åtminstone grenstycket, grenstycke med grenkoppling, reduceringen och matarkopplingen för seriekörning samt förstå dessas betydelse.</p> <p>Brandkårens olika armaturredskap.</p> <p>30 min.</p> <p>Övningsområdet</p> <p>Grenstycke, grenstycke med grenkoppling, reducering och matarkoppling för seriekörning.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utbildaren förevisar de vanligaste armaturredskapen som brandkåren använder och eleverna bekantar sig med dessa. 2. Utbildaren berättar vad redskapen används till och var de placeras på vattenvägen. 3. Övar användningen av dessa redskap. 4. Berätta var och när kursen samlas nästa gång. <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div>
--	---

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

Gå igenom var dessa armaturer skall placeras i vattenvägen dvs. vid transporten av vattnet från vattentaget till strålröret.

Berätta också hur de är konstruerade samt hur de olika y-styckena skiljer sig från varandra.

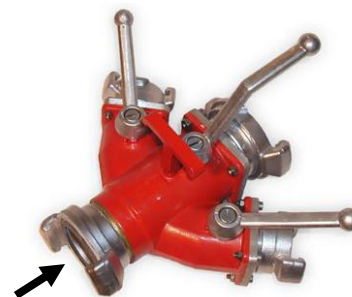
Matarkoppling för seriekörning

- ett klaff försett Y-stycke där vattnet strömmar från den gren där trycket är större till rot delen
- används oftast vid klarering av tilläggsvattnen
 - fördelen är, att man inte behöver öppna matarledningen när man vill byta till ett annat vattentag (t.ex. turvis körning med tankbil till brandplatsen); på detta sätt undviker man vattenavbrott

Grenstycke

- är en koppling där slangledningen kan förgrenas och som är försett med avstängningsventiler (boll- eller skruvventiler)
- vattnet från huvudledningen kan fördelas i 2-3 arbetsledningar
- fungerar även som avstängare vid t.ex. slangbrott
- ingången är försedd med en 76 mm klokoppling och utgången med 3 x 51 mm eller 1 x 76 mm + 2 x 51 mm kolkopplingar

Grenstycke med grenkoppling

- kombination av en matarkoppling för seriekörning och ett grenstycke
- två ingångar säkrar klareringen vid t.ex. rökdykning där det är av stor vikt att inga vattenavbrott inträffar
- avstängningsventilerna är endera boll- eller skruvventiler

Reducering

- reduceringen är en kort, rak koppling som består av två olika storlekas klokopplingar
- används t.ex. för övergång från 76 mm huvudledning till 39 eller 51 mm arbetsledning

Allmänt om kopplingar

- kopplingarna som används i Finland är nyförtiden i allmänhet av aluminium, tidigare användes även mässing
- kopplingar av olika material kan ibland vara svåra att koppla ihop

